

SPOR BİLİMLERİNDE KARMA ÇALIŞMALAR-I

Editörler

Bayram ŞAHİN
Sabri CAN METİN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-375-871-4	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Spor Bilimlerinde Karma Çalışmalar-I	Yayıncı Sertifika No 47518
Editörler Bayram ŞAHİN ORCID iD: 0000-0002-8250-16-20 Sabri CAN METİN ORCID iD: 0000-0003-0772-2666	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık Bisac Code SPO000000
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	DOI 10.37609/akya.3987

Kütüphane Kimlik Kartı

Spor Bilimlerinde Karma Çalışmalar-I / ed. Bayram Şahin, Sabri Can Metin.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.
124 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253758714

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihinin en önemli kırılma noktalarından biri, insanların avcı-toplayıcı yaşam biçiminden tarıma dayalı yerleşik hayata geçişidir. Neolitik Çağ olarak adlandırılan bu dönemde insanlar, doğada hazır bulunan besinleri tüketmek yerine toprağı işlemeyi, bitki yetiştirmeyi ve hayvanları evcilleştirmeyi öğrenmiştir. Tarımın başlamasıyla birlikte insanlar daha düzenli ve sürekli bir besin kaynağına sahip olmuş, bu durum nüfus artışını ve yerleşik yaşam biçiminin yaygınlaşmasını beraberinde getirmiştir.

Yerleşik hayata geçiş, insanlara yalnızca beslenme açısından değil, sosyal ve kültürel açıdan da birçok avantaj sağlamıştır. Tarım aletlerinin üretilmesi, iş bölümü ve uzmanlaşmanın ortaya çıkmasıyla birlikte insanlar ihtiyaçlarından daha fazla üretim yapabilir hâle gelmiştir. Üretimdeki bu artış, ürünlerin depolanmasını mümkün kılmış ve böylece insanlar yalnızca günlük değil, haftalık ve mevsimlik ihtiyaçlarını da karşılayabilmiştir. Bu gelişmeler, insanların hayatta kalma mücadelesine ayırdıkları zamanın azalmasına ve boş zaman kavramının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Boş zamanın artmasıyla birlikte insanlar, doğada hayatta kalmak için gerçekleştirdikleri bazı faaliyetleri farklı amaçlarla yeniden şekillendirmiştir. Avlanma, savunma, kaçma ve mücadele gibi yaşamsal hareketler zamanla zararsız hâle getirilmiş, kurallara bağlanmış ve taklit edilerek fiziksel etkinliklere dönüştürülmüştür. Bu etkinlikler, insanın hem bedensel hem de zihinsel gelişimine katkı sağlayan spor faaliyetlerinin temelini oluşturmuştur.

Tarihsel süreç içerisinde sporun toplumsal rolü değişmiş ve gelişmiştir. Antik uygarlıklarda spor, askerî eğitim, dini ritüeller ve toplumsal prestijle ilişkilendirilmiştir. Ancak Orta Çağ boyunca spor, daha çok soylu sınıfların ayrıcalığı olarak kalmış, halkın geniş kesimleri bu faaliyetlere sınırlı ölçüde katılabilmıştır.

Sanayi Devrimi ile birlikte çalışma koşulları, üretim biçimleri ve toplumsal yaşam önemli ölçüde değişmiştir. Fabrikalaşma ve teknolojik gelişmeler sonucunda çalışma saatleri düzenlenmiş, insanların boş zamanları artmıştır. Bu süreçte spor, yalnızca bir eğlence olmaktan çıkarak profesyonel bir meslek ve gelir kaynağı hâline gelmiştir.

Günümüzde spor, medya, sponsorluklar ve uluslararası organizasyonlar sayesinde küresel ölçekte büyük bir endüstri hâline gelmiş; ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla milyonlarca insanı etkileyen önemli bir toplumsal olgu olmuştur.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Ulus, Yerel Yönetimler, Hodomini ve Spor İlişkilerine Kavramsal Bir Yaklaşım.....	1
	<i>Abdurrahman KEPOĞLU</i>	
	<i>Mehmet BAYANSALDUZ</i>	
	<i>Eyüp UĞUR</i>	
Bölüm 2	E-Sporda Ahlak, Etik ve Fair Play Kültürü.....	13
	<i>Mihriay MUSA</i>	
Bölüm 3	Biyoteknoloji ve Spor Bilimleri Uygulamaları	23
	<i>Engin EYLÜL</i>	
	<i>Metin ANTEPÜZÜMÜ</i>	
Bölüm 4	Antrenörlerin Liderlik Özelliklerinin Sporcular Üzerindeki Etkisi	43
	<i>Turgut ÇAMLİBEL</i>	
Bölüm 5	Çocuk ve Karate	53
	<i>Meryem GÜLERYILMAZ</i>	
Bölüm 6	2024 Yaz Olimpiyat Oyunları Adaylık Süreci ve Paris'in Seçimi, Hazırlık Süreci	67
	<i>Gülsüm YILMAZ</i>	
Bölüm 7	Sosyal İlişkilerde Rekreasyonun Önemi	79
	<i>Ejder Güneş</i>	
	<i>Muhammed DOĞUKAN TOZLUOĞLU</i>	
Bölüm 8	Sporda Şiddet, Bağımlılık ve Politika Etkileşimi: Risk Yönetimi ve Önleme Stratejileri	89
	<i>Yunus Emre GÜLER</i>	

YAZARLAR

Bilim Uzm. Metin ANTEPÜZÜMÜ

Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ

İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor
Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği
Bölümü

Dr. Turgut ÇAMLIBEL

TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Dr.Engin EYLÜL

Dr. Öğr.Üyesi Yunus Emre GÜLER

Esenyurt Üniversitesi Spor Bilimleri
Fakültesi

Dr. Öğr.Üyesi Meryem GÜLERYILMAZ

İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor
Bilimleri Fakültesi

Dr. Ejder GÜNEŞ

Milli Savunma Bakanlığı

Prof. Dr. Abdurrahman KEPOĞLU

İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği
Bölümü

Doç. Dr. Mihriay MUSA

İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi
Bölümü

Arş. Gör. Muhammed Doğukan

TOZLUOĞLU

İstanbul Topkapı Üniversitesi

Eyüp UĞUR

İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor
Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği
Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm YILMAZ

İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü

BÖLÜM 1

ULUS, YEREL YÖNETİMLER, HODOMİNİ VE SPOR İLİŞKİLERİNE KAVRAMSAL BİR YAKLAŞIM

Abdurrahman KEPOĞLU¹

Mehmet BAYANSALDUZ²

Eyüp UĞUR³

GİRİŞ

Ulus, yerel yönetimler, hodomoni, yatay ve dikey kültür yapısı ve spor ilişkisi geçmişte olduğu gibi bugünde önemini korumaktadır. İnsanların kendini tanıma çabaları, kurmuş oldukları toplumsal yapıyı, sahip oldukları medeniyeti geliştirmekte ve bu durum bazen yavaş bazen de hızlıca dünya siyasal tarihini de etkilemekte ve değiştirmektedir. Çalışmamızda; yerel yönetimler, hodomoni ve spor ilişkisi üzerinde durmayı amaçlarken, karşımıza yeniden etraflica incelememiz gereken “ulus” kavramı çıkmaktadır. Aderson’ a göre ulus, üyelerinin birbirlerini tanımadığı ve onlar hakkında bir şeyler bilmediği hayali topluluktur. Ancak, o toplum bireylerinin zihninde “toplamlarının hayali” her zaman var olacak ve varlığını koruyacaktır (Anderson, 2007). Çünkü bir devletin var olabilmesi için ulus, gerekli olduğu dünden bugüne tüm siyasal bilimciler tarafından kabul edilmiş bir gerçektir. Özellikle eğitimin, ulusların (batılı ve doğulu) sahip oldukları yatay ve dikey kültürün ve yerel yönetimlerin uluslaşma çabasında rolü bulunmaktadır.

Yerel yönetimlerin bir ulus için görevini şu şekilde benzetme ile açıklamak mümkün görünmektedir. Devlet aygıtı, ideolojisini. içinden çıkmış olduğu ulusa kabul ettirebilmek için tüm ulusa ulaşmak ve çalışma yapmak zorundadır. İşte bu

¹ Prof. Dr., İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, abdurrahmankepoglu@topkapi.edu.tr, ORCID:0000-0003-0207-9288

² Prof. Dr. İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, mehmetbayansalduz@topkapi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0879-4151

³ İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, eyupugur@topkapi.edu.tr ,ORCID iD: 0009-0004-9032-0100

KAYNAKLAR

- Anderson, B.(2006). *İmagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso.
- Azaryahu, M. (2009), "NamingThepast: TheSignificance of Commemorative Street
- Azaryahu, M. (2011), "The Critical Turnand Beyond: The Case of Commemorative
- Bakanlığı APK Yayın No. 2005/369,s. 265-266.
- Buğra, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Büyükcçekmece Belediyesi (2017). Metin Oktay Caddesi ve Sokak İsimlendirme kararı, <https://www.bcekmece.bel.tr/meclis-kararlari>
- Calhoun, C. (2007). *Milliyetçilik*, çev. B. Sütçüoğlu, İstanbul. İstanbul Bilgi Üniversitesi Company.
- Elgenius, G. (2011). *Symbols of Nations and Nationalism: Celebrating Nationhood*,
- Gellner, E. (2012). *Milliyetçiliğe Bakmak*, çev. S. Çoşar, S. Özerertürk, N. Soyarık, İstanbul,
- Gellner, E.(2008). *Uluslar ve Ulusculuk*, çev.B. Ersanlı, G. G. Özdoğan, İstanbul, Hill
- Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory*, çev. R.A. Coser, Chicago: The
- Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Hobsbawn, E, (2008). *Devrim Çağı 1789-1848*, çev. B. S. Şener, Ankara, Dost Kitapevi.
- Hobsbawn, E.(1992). *Nations and Nationalizm since 1780*. Cambridge University Press.
- İletişim Yayınları.
- İnalçık, H.(1997). *The Ottoman Empire: The Classical Age 1300-1600*, Phoenix.
- Keyder, Ç. (2009). *Toplumsal Tarih Çalışmaları*, İstanbul, İletişim Yayınları
- Lefebvre, H.(1991). *The Production of Space*. Blackwell.
- Marx, K. (2000). *Kapital*, C.1, Cev. A. Bilgi, Ankara. Sol Yayınları
- Names, İçinde Lawrence D. Berg, JaniVuolteenaho (Editör), *Critical Toponymies*, Nationand Narration, London , Routledge, S-122
- Öner, E. (2005). *Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet Döneminde Mali İdareler Maliye*
- Özkırmı, U. (2009). *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış*, Ankara, Doğu Batı
- Polanyi, K. (2013). *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri*, çev. A.
- Poulantzas, N. (2004). *Devlet İktidar Sosyalizm*, çev. T. Ilgaz, Ankara: Epos Yayınları
- Renan, E. (2000), "Whatis aNation", içinde H. K. BHABHA (Ed),
- Seyyitdanlıoğlu, M. (1998). *Yerel yönetim metinleri XV: Da'ire-i belediye meclislerinin tertibi hakkında talimat. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7(4), 133-139.
- Smith, A. D. (2004). *Milli Kimlik*, çev. B. S. Şener, İstanbul, İletişim Yayınları.
- Street Naming", *ACME: An International E-Journalfor Critical Geographies*, 10(1):28-33.
- T.C. Bursa Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararları(2022). *Bursaspor adıyla cadde ve sokaklar. Erişim adresi: <https://www.bursa.bel.tr>*
- T.C. Trabzon Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararları(2023). *Trabzonspor'a ait cadde, sokak ve meydan isimleri. Erişim adresi: <https://www.trabzon.bel.tr>*
- T.C.İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararları(2021). *Göztepe ve Karşıyaka spor kulüplerine ilişkin sokak ve tesis isimleri. Erişim adresi: <https://www.izmir.bel.tr>*
- The Contested Politics of Place Naming*, s. 53-70, Burlington, USA: Ashgate Publishing University of Chicago Press.
- Ülkmen, İ. H. (1960). *Mahalli İdareler Maliyesi*, Ankara Üniv. SBF Yayını, Ankara.
- Nora, P.(1989). *Between memory and history: Les Lieux de memoire. Representations*, 26(spring), 7-24

BÖLÜM 2

E-SPORDA AHLAK, ETİK VE FAİR PLAY KÜLTÜRÜ

Mihriay MUSA¹

GİRİŞ

Geleneksel sporlar, uzun yıllardır yalnızca fiziksel performansın değil, aynı zamanda etik değerler, ahlak ve adil rekabete dayalı bir kültürü temsil etmektedir. Sporun temel felsefesini, yalnızca kazanmak değil, “**doğru şekilde kazanmak**” anlayışı oluşturmaktır (Chao, 2017; Southern, 2017). Fair play kavramı, sporcuların hem kendilerine hem rakiplerine karşı dürüst, saygılı ve sorumlu bir tutum sergilemesini gerektirir.

Teknolojinin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan e-spor ise, sporun dijital bir yan-sıması olarak milyonlarca oyuncuyu bir araya getirerek özgün bir kültür geliştirmiştir (Jenny, Manning, Keiper & Olrich, 2017; Wagner, 2006). Bununla beraber, e-sporun çevrim içi ve rekabetçi yapısı, anonimlik, hızlı etkileşim ve psikolojik baskı gibi unsurlar nedeniyle geleneksel sporlara kıyasla daha karmaşık bir davranış dinamiği yaratmaktadır (Rosell, 2017; Parshakov & Zavertieva, 2018). Dijital platformun sağladığı anonimlik, etik davranışların izlenmesini zorlaştıracak, toksik iletişim ve hile gibi saldırgan davranışların artmasına zemin hazırlayabilmektedir (Hamari & Sjöblom, 2017). E-sporunda etik kültür sadece oyun içi davranışları değil; turnuva organizasyonlarını, takım yönetimini, sözleşme süreçlerini, sponsorluk ilişkilerini ve profesyonel rekabet ortamını da kapsamaktadır (TESFED, 2024). Adil oyun prensipleri, izleyicilerin güvenini artırmanın yanı sıra kurumsal itibarın güçlenmesine ve sponsorluk ilgisinin büyümesine katkıda bulunmaktadır (Mustafaoğlu, Zirek & Yasacı, 2018).

Dijital rekabetin hızla büyümesiyle birlikte, kazanma baskısı ve maddi ödüllerin cazibesi, bazı oyuncuları hile yapmaya yönlendirmektedir. Bu nedenle, geliştiriciler ve organizasyonlar tarafından uygulanan yaptırımlar, denetim sistemleri

¹ Doç. Dr., İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, mihriaymusa@topkapi.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4232-0139

Omik veri entegrasyonu: Genomik, proteomik, metabolomik ve mikrobiyota verilerinin bir arada değerlendirildiği bütüncül analiz platformları geliştirmek.

Etik kılavuzların güncellenmesi: Genetik testler, yapay zekâ tabanlı karar sistemleri ve nano sensör teknolojilerinin etik sınırlarını netleştirmek.

Eğitim ve farkındalık: Sporcular, antrenörler ve sağlık profesyonelleri için biyoteknoloji okuryazarlığını artıracak eğitim programları düzenlemek.

Kamu-özel iş birlikleri: Üniversiteler, spor federasyonları ve teknoloji şirketleri arasında Ar-Ge iş birliklerini artırmak.

Sonuç olarak, biyoteknoloji, spor bilimlerini daha veriye dayalı, bireyselleştirilmiş ve multidisipliner bir yapıya dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, sadece elit sporcuların değil, her seviyeden bireyin sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir spor deneyimi yaşamasına katkı sağlayacaktır. Ancak, teknolojik ilerlemelerin etik ve hukuki zeminde güvence altına alınması, sürecin en kritik adımıdır.

KAYNAKLAR

- Ahmetov, I. I., & Fedotovskaya, O. N. (2015). *Current progress in sports genomics. Advances in Clinical Chemistry*, 70, 247–314. <https://doi.org/10.1016/bs.acc.2015.03.003>
- Baker, J., Cobley, S., & Schorer, J. (Eds.). (2020). *Talent identification and development in sport: International perspectives* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003049111>
- Baoutina, A., Alexander, I. E., Rasko, J. E. J., & Emslie, K. R. (2010). Potential use of gene transfer in athletic performance enhancement. *Molecular Therapy*, 18(2), 422–428. <https://doi.org/10.1038/mt.2009.288>
- Bishop, D. J., Botella, J., Genders, A. J., Lee, M. J.-C., Saner, N. J., Kuang, J., Yan, X., & Granata, C. (2019). *Highintensity exercise and mitochondrial biogenesis: Current controversies and future research directions. Physiology (Bethesda)*, 34(1), 56–70. <https://doi.org/10.1152/physiol.00038.2018>
- Bouchard, C., Sarzynski, M. A., Rice, T. K., Kraus, W. E., Church, T. S., Sung, Y. J., Rao, D. C., & Rankinen, T. (2011). *Genomic predictors of the maximal O₂ uptake response to standardized exercise training programs. Journal of Applied Physiology*, 110(5), 1160–1170. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00973.2010>
- Camporesi, S., & McNamee, M. J. (2016). *Ethics, genetic testing, and athletic talent: Children's best interests, and the right to an open (athletic) future. Physiological Genomics*, 48(3), 191–195. <https://doi.org/10.1152/physiolgenomics.00104.2015>
- Clarke, S. F., Murphy, E. F., O'Sullivan, O., Lucey, A. J., Humphreys, M., Hogan, A., Hayes, P., O'Reilly, M., Jeffery, I. B., WoodMartin, R., Kerins, D. M., Quigley, E., Ross, R. P., O'Toole, P. W., Molloy, M. G., Falvey, E., Shanahan, F., & Cotter, P. D. (2014). *Exercise and associated dietary extremes impact on gut microbial diversity. Gut*, 63(12), 1913–1920. <https://doi.org/10.1136/gutjnl2013306541>
- Esteva, A., Robicquet, A., Ramsundar, B., Kuleshov, V., DePristo, M., Chou, K., ... & Dean, J. (2019). A guide to deep learning in healthcare. *Nature Medicine*, 25(1), 24–29. <https://doi.org/10.1038/s41591-018-0316-z>
- Eynon, N., Ruiz, J. R., Oliveira, J., Duarte, J. A., Birk, R., & Lucia, A. (2013). Genes and elite athletes: A roadmap for future research. *The Journal of Physiology*, 591(13), 3069–3080. <https://doi.org/10.1113/jphysiol.2012.248049>
- Eynon, N., Ruiz, J. R., Oliveira, J., Duarte, J. A., Birk, R., & Lucia, A. (2011). *Genes and elite ath-*

- letes: A roadmap for future research. *Journal of Physiology*, 589(13), 3063–3070. <https://doi.org/10.1113/jphysiol.2011.207035>
- Filardo, G., Kon, E., Roffi, A., Di Matteo, B., Merli, M. L., & Marcacci, M. (2018). Stem cells in sport-related injuries. *British Medical Bulletin*, 127(1), 91–107. <https://doi.org/10.1093/bmb/ldy017>
- Gastin, P. B. (2001). *Energy system interaction and relative contribution during maximal exercise*. *Sports Medicine*, 31(10), 725–741. <https://doi.org/10.2165/00007256-200131100-00003>
- Goodwin, M. L., Harris, J. E., Hernández, A., & Gladden, L. B. (2007). Blood lactate measurements and analysis during exercise: A guide for clinicians. *Journal of Diabetes Science and Technology*, 1(4), 558–569. <https://doi.org/10.1177/193229680700100414>
- Hollister, S. J. (2005). Porous scaffold design for tissue engineering. *Nature Materials*, 4(7), 518–524. <https://doi.org/10.1038/nmat1421>
- Huang, C. J., et al. (2020). Application of biotechnology in sports science. *Sports Science Review*, 29(3), 179–198.
- Hull, D. (2020). Ethical issues in sports genomics: the role of privacy, consent and data protection. *Sports Medicine*, 50(1), 1–7. <https://doi.org/10.1007/s40279-019-01211-5>
- Joyner, M. J., & Lundby, C. (2018). Concepts about VO₂max and trainability are context dependent. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 46(3), 138–143. <https://doi.org/10.1249/JES.0000000000000145>
- Kenney, W. L., et al. (2021). *Physiology of Sport and Exercise*. Human Kinetics.
- Kos, M., et al. (2021). Wearable sensors for sports performance monitoring. *Sensors*, 21(23), 7892.
- Martínez-Sanz, J. M., Sospedra, I., Ortiz, C. M., Baladía, E., Gil-Izquierdo, A., & Ortiz-Moncada, R. (2017). Intended or unintended doping? A review of the presence of doping substances in dietary supplements used in sports. *Nutrients*, 9(10), 1093. <https://doi.org/10.3390/nu9101093>
- Mason, C., & Dunnill, P. (2008). A brief definition of regenerative medicine. *Regenerative Medicine*, 3(1), 1–5. <https://doi.org/10.2217/17460751.3.1.1>
- Maughan, R. J., Burke, L. M., Dvorak, J., Larson-Meyer, D. E., Peeling, P., Phillips, S. M., ... & Engebretsen, L. (2018). IOC consensus statement: dietary supplements and the high-performance athlete. *British Journal of Sports Medicine*, 52(7), 439–455. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-099027>
- McNamee, M. J., & Phillips, N. (2009). *Genetic testing and sports medicine ethics*. *Sports Medicine*, 39(5), 339–344. <https://doi.org/10.2165/00007256-200939050-00001>
- Miah, A. (2004). *Genetically Modified Athletes: Biomedical Ethics, Gene Doping and Sport* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203643280>
- Miah, A., & Eassom, S. (2020). Sport, ethics and technology: doping, e-sports and the future of sport. *Routledge Handbook of the Philosophy of Sport*, 409–419.
- Montgomery, H. E., Marshall, R., Hemingway, H., Myerson, S., Clarkson, P., Dollery, C., Hayward, M., Holliman, D. E., Jubb, M., World, M., Thomas, E. L., Brynes, A. E., Saeed, N., Barnard, M. L., Bell, J. D., Prasad, K., Rayson, M., Talmud, P. J., & Humphries, S. E. (1998). *Human gene for physical performance*. *Nature*, 393(6682), 221–222. <https://doi.org/10.1038/30374>
- Mujika, I., et al. (2016). Metabolic profiling for endurance performance. *Sports Medicine*, 46(1), 69–78.
- Murphy, S. V., & Atala, A. (2014). 3D bioprinting of tissues and organs. *Nature Biotechnology*, 32(8), 773–785. <https://doi.org/10.1038/nbt.2958>
- North, K. N., Yang, N., Wattanasirichaigoon, D., Mills, M., Easteal, S., & Beggs, A. H. (1999). A common nonsense mutation results in α -actinin-3 deficiency in the general population. *Nature Genetics*, 21(4), 353–354. <https://doi.org/10.1038/7675>
- OECD. (2021). *Biotechnology definition*. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard.
- Panossian, A., & Wikman, G. (2010). Effects of adaptogens on the central nervous system and the molecular mechanisms associated with their stress—protective activity. *Pharmaceuticals*, 3(1), 188–224. <https://doi.org/10.3390/ph3010188>
- Patti, G. J., Yanes, O., & Siuzdak, G. (2012). *Innovation: Metabolomics: the apogee of the omics tri-*

- logy. *Nature Reviews Molecular Cell Biology*, 13(4), 263–269. <https://doi.org/10.1038/nrm3314>
profiles.wustl.edu
- Peake, J. M., et al. (2014). Monitoring the athlete training response: Relationships between training load, performance, and physiological adaptation. *Sports Medicine*, 44(Suppl 2), 147–156.
- Peake, J. M., Suzuki, K., Wilson, G., Hordern, M., Nosaka, K., Mackinnon, L., & Coombes, J. S. (2012). Exercise-induced muscle damage, plasma cytokines, and markers of neutrophil activation. *Journal of Applied Physiology*, 111(3), 792–800. <https://doi.org/10.1152/japplphysiol.00577.2011>
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6. <https://doi.org/10.1186/s12263-017-0570-8>
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6.
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6.
- Pickering, C., & Kiely, J. (2019). Do genetic tests for sports performance enhance performance? *Sports Medicine*, 49(2), 199–209.
- Pingitore, A., Lima, G. P., Mastorci, F., Quinones, A., Iervasi, G., & Vassalle, C. (2015). Exercise and oxidative stress: Potential effects of antioxidant dietary strategies in sports. *Nutrition*, 31(7–8), 916–922. <https://doi.org/10.1016/j.nut.2015.02.005>
- Pitsiladis, Y. P., Durussel, J., Rabin, O., Saugy, M., & Schumacher, Y. O. (2014). Beyond gene doping: the future of performance enhancement monitoring. *British Journal of Sports Medicine*, 48(10), 820–822. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2014-093567>
- Pitsiladis, Y. P., Tanaka, M., Eynon, N., et al. (2016). Genomics of elite sporting performance: What little we know and necessary advances. *British Journal of Sports Medicine*, 50(21), 1257–1259. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096664>
- Posthumus, M., Collins, M., van der Merwe, L., O’Cuinneagain, D., van der Merwe, W., Ribbans, W. J., & Schwellnus, M. P. (2009). Matrix metalloproteinase genes on chromosome 11q22 and the risk of anterior cruciate ligament (ACL) ruptures. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19(6), 835–843. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2008.00854.x>
- Posthumus, M., Collins, M., van der Merwe, L., O’Cuinneagain, D., van der Merwe, W., Ribbans, W. J., & Schwellnus, M. P. (2012). *Matrix metalloproteinase genes on chromosome 11q22 and the risk of anterior cruciate ligament (ACL) rupture. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 22(4), 523–533. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2010.01270.x>
- Sakharov, D. A., Maltseva, D. V., Riabenko, E. A., & Tonevitsky, A. G. (2019). Proteomic and metabolomic approaches for sports and exercise science. *Molecular & Cellular Proteomics*, 18(5), 857–872. <https://doi.org/10.1074/mcp.R119.001488>
- Seshadri, D. R., Li, R. T., Voos, J. E., Rowbottom, J. R., Alfes, C. M., Zorman, C. A., & Drummond, C. K. (2021). Wearable sensors for monitoring the physiological and biochemical profile of the athlete. *NPJ Digital Medicine*, 4(1), 114. <https://doi.org/10.1038/s41746-021-00526-9>
- Shaw, G., Lee-Barthel, A., Ross, M. L., Wang, B., & Baar, K. (2017). Vitamin C-enriched gelatin supplementation before intermittent activity augments collagen synthesis. *American Journal of Clinical Nutrition*, 105(1), 136–143. <https://doi.org/10.3945/ajcn.116.138594>
- Sheth, U., et al. (2022). Efficacy of platelet-rich plasma in tendon and ligament injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 50(6), 1678–1689.
- Shull, P. B., Jirattigalachote, W., Hunt, M. A., Cutkosky, M. R., & Delp, S. L. (2014). Quantified self and human movement: A review on the clinical impact of wearable sensing and feedback for gait analysis and intervention. *Gait & Posture*, 40(1), 11–19. <https://doi.org/10.1016/j.gaitpost.2014.03.189>
- Smith, J., & Jones, P. (2018). *Sports science: A contemporary introduction*. Routledge.
- Sottas, P. E., Robinson, N., Rabin, O., & Saugy, M. (2011). The athlete biological passport. *Clinical Chemistry*, 57(7), 969–976. <https://doi.org/10.1373/clinchem.2011.162271>

- Ünlü, Ç., Çeviker, A., Turgut, A.,Kusan, O., Tezcan, E., Gür, K., Yıldırım T. (2024). Examination of Mental Stamina and Athlete Injury Anxiety Levels of Wrestlers. International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences, 7(1), 210-222. <https://doi.org/10.33438/ijdshts.1381006>
- World Anti-Doping Agency. (2024). Prohibited List. Retrieved January 1, 2024, from World Anti-Doping Agency website.

BÖLÜM 3

BİYOTEKNOLOJİ VE SPOR BİLİMLERİ UYGULAMALARI

Engin EYLÜL¹
Metin ANTEPÜZÜMÜ²

GİRİŞ

Biyoteknoloji, canlı organizmaların veya biyolojik sistemlerin belirli amaçlar doğrultusunda modifikasyonu, manipülasyonu ve optimizasyonunu kapsayan geniş bir bilim dalıdır. Günümüzde tarım, gıda, sağlık, çevre bilimleri ve endüstriyel üretim gibi çok çeşitli alanlarda uygulama bulan biyoteknoloji, spor bilimlerinde de giderek artan bir öneme sahiptir (Baker ve ark., 2020; Pitsiladis ve ark., 2016). Spor performansının biyolojik temellerinin anlaşılması, sporcu sağlığının korunması, yaralanmaların önlenmesi ve iyileşme süreçlerinin hızlandırılması, biyoteknolojik yaklaşımların spor bilimleri ile kesiştiği başlıca alanlardır.

Spor bilimleri, biyomekanik, egzersiz fizyolojisi, motor kontrol, spor psikolojisi, beslenme bilimi ve antrenman bilimi gibi disiplinler arası bileşenlerden oluşur. Bu alanlarda elde edilen verilerin biyoteknolojik yöntemlerle desteklenmesi, spor performansının daha objektif, bireyselleştirilmiş ve bilimsel temelli olarak yönetilmesine olanak tanır (Bishop ve ark., 2019). Örneğin, genetik testler sayesinde bir sporcunun kas lifi tip dağılımı, oksijen taşıma kapasitesi veya yorgunluğa dayanıklılığı gibi performans belirleyicileri öngörülebilir (Pickering & Kiely, 2019). Benzer şekilde, biyosensör teknolojileri ve giyilebilir cihazlar, antrenman sırasında gerçek zamanlı fizyolojik veri toplanmasına imkân tanır (Kos ve ark., 2021).

Biyoteknoloji, yalnızca performans geliştirme amacıyla değil, aynı zamanda sporcu sağlığını koruma ve rehabilitasyon süreçlerini optimize etme amacıyla da kullanılmaktadır. Rejeneratif tıp uygulamaları, kök hücre tedavileri ve doku mühendisliği teknikleri, spor yaralanmalarının iyileşme süresini kısaltabilir ve kalıcı

¹ ORCID iD:0000-0002-2364-6010

² Bilim Uzmanı, antepuzumum@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-7591-5086

Omik veri entegrasyonu: Genomik, proteomik, metabolomik ve mikrobiyota verilerinin bir arada değerlendirildiği bütüncül analiz platformları geliştirmek.

Etik kılavuzların güncellenmesi: Genetik testler, yapay zekâ tabanlı karar sistemleri ve nano sensör teknolojilerinin etik sınırlarını netleştirmek.

Eğitim ve farkındalık: Sporcular, antrenörler ve sağlık profesyonelleri için biyoteknoloji okuryazarlığını artıracak eğitim programları düzenlemek.

Kamu-özel iş birlikleri: Üniversiteler, spor federasyonları ve teknoloji şirketleri arasında Ar-Ge iş birliklerini artırmak.

Sonuç olarak, biyoteknoloji, spor bilimlerini daha veriye dayalı, bireyselleştirilmiş ve multidisipliner bir yapıya dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, sadece elit sporcuların değil, her seviyeden bireyin sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir bir spor deneyimi yaşamasına katkı sağlayacaktır. Ancak, teknolojik ilerlemelerin etik ve hukuki zeminde güvence altına alınması, sürecin en kritik adımıdır.

KAYNAKLAR

- Ahmetov, I. I., & Fedotovskaya, O. N. (2015). *Current progress in sports genomics. Advances in Clinical Chemistry*, 70, 247–314. <https://doi.org/10.1016/bs.acc.2015.03.003>
- Baker, J., Cobley, S., & Schorer, J. (Eds.). (2020). *Talent identification and development in sport: International perspectives* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003049111>
- Baoutina, A., Alexander, I. E., Rasko, J. E. J., & Emslie, K. R. (2010). Potential use of gene transfer in athletic performance enhancement. *Molecular Therapy*, 18(2), 422–428. <https://doi.org/10.1038/mt.2009.288>
- Bishop, D. J., Botella, J., Genders, A. J., Lee, M. J.-C., Saner, N. J., Kuang, J., Yan, X., & Granata, C. (2019). *Highintensity exercise and mitochondrial biogenesis: Current controversies and future research directions. Physiology (Bethesda)*, 34(1), 56–70. <https://doi.org/10.1152/physiol.00038.2018>
- Bouchard, C., Sarzynski, M. A., Rice, T. K., Kraus, W. E., Church, T. S., Sung, Y. J., Rao, D. C., & Rankinen, T. (2011). *Genomic predictors of the maximal O₂ uptake response to standardized exercise training programs. Journal of Applied Physiology*, 110(5), 1160–1170. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00973.2010>
- Camporesi, S., & McNamee, M. J. (2016). *Ethics, genetic testing, and athletic talent: Children's best interests, and the right to an open (athletic) future. Physiological Genomics*, 48(3), 191–195. <https://doi.org/10.1152/physiolgenomics.00104.2015>
- Clarke, S. F., Murphy, E. F., O'Sullivan, O., Lucey, A. J., Humphreys, M., Hogan, A., Hayes, P., O'Reilly, M., Jeffery, I. B., WoodMartin, R., Kerins, D. M., Quigley, E., Ross, R. P., O'Toole, P. W., Molloy, M. G., Falvey, E., Shanahan, F., & Cotter, P. D. (2014). *Exercise and associated dietary extremes impact on gut microbial diversity. Gut*, 63(12), 1913–1920. <https://doi.org/10.1136/gutjnl2013306541>
- Esteva, A., Robicquet, A., Ramsundar, B., Kuleshov, V., DePristo, M., Chou, K., ... & Dean, J. (2019). A guide to deep learning in healthcare. *Nature Medicine*, 25(1), 24–29. <https://doi.org/10.1038/s41591-018-0316-z>
- Eynon, N., Ruiz, J. R., Oliveira, J., Duarte, J. A., Birk, R., & Lucia, A. (2013). Genes and elite athletes: A roadmap for future research. *The Journal of Physiology*, 591(13), 3069–3080. <https://doi.org/10.1113/jphysiol.2012.248049>

- Eynon, N., Ruiz, J. R., Oliveira, J., Duarte, J. A., Birk, R., & Lucia, A. (2011). *Genes and elite athletes: A roadmap for future research*. *Journal of Physiology*, 589(13), 3063–3070. <https://doi.org/10.1113/jphysiol.2011.207035>
- Filardo, G., Kon, E., Roffi, A., Di Matteo, B., Merli, M. L., & Marcacci, M. (2018). Stem cells in sport-related injuries. *British Medical Bulletin*, 127(1), 91–107. <https://doi.org/10.1093/bmb/ldy017>
- Gastin, P. B. (2001). *Energy system interaction and relative contribution during maximal exercise*. *Sports Medicine*, 31(10), 725–741. <https://doi.org/10.2165/00007256-200131100-00003>
- Goodwin, M. L., Harris, J. E., Hernández, A., & Gladden, L. B. (2007). Blood lactate measurements and analysis during exercise: A guide for clinicians. *Journal of Diabetes Science and Technology*, 1(4), 558–569. <https://doi.org/10.1177/193229680700100414>
- Hollister, S. J. (2005). Porous scaffold design for tissue engineering. *Nature Materials*, 4(7), 518–524. <https://doi.org/10.1038/nmat1421>
- Huang, C. J., et al. (2020). Application of biotechnology in sports science. *Sports Science Review*, 29(3), 179–198.
- Hull, D. (2020). Ethical issues in sports genomics: the role of privacy, consent and data protection. *Sports Medicine*, 50(1), 1–7. <https://doi.org/10.1007/s40279-019-01211-5>
- Joyner, M. J., & Lundby, C. (2018). Concepts about VO₂max and trainability are context dependent. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 46(3), 138–143. <https://doi.org/10.1249/JES.0000000000000145>
- Kenney, W. L., et al. (2021). *Physiology of Sport and Exercise*. Human Kinetics.
- Kos, M., et al. (2021). Wearable sensors for sports performance monitoring. *Sensors*, 21(23), 7892.
- Martínez-Sanz, J. M., Sospedra, I., Ortiz, C. M., Baladía, E., Gil-Izquierdo, A., & Ortiz-Moncada, R. (2017). Intended or unintended doping? A review of the presence of doping substances in dietary supplements used in sports. *Nutrients*, 9(10), 1093. <https://doi.org/10.3390/nu9101093>
- Mason, C., & Dunnill, P. (2008). A brief definition of regenerative medicine. *Regenerative Medicine*, 3(1), 1–5. <https://doi.org/10.2217/17460751.3.1.1>
- Maughan, R. J., Burke, L. M., Dvorak, J., Larson-Meyer, D. E., Peeling, P., Phillips, S. M., ... & Engebretsen, L. (2018). IOC consensus statement: dietary supplements and the high-performance athlete. *British Journal of Sports Medicine*, 52(7), 439–455. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-099027>
- McNamee, M. J., & Phillips, N. (2009). *Genetic testing and sports medicine ethics*. *Sports Medicine*, 39(5), 339–344. <https://doi.org/10.2165/00007256-200939050-00001>
- Miah, A. (2004). *Genetically Modified Athletes: Biomedical Ethics, Gene Doping and Sport* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203643280>
- Miah, A., & Eassom, S. (2020). Sport, ethics and technology: doping, e-sports and the future of sport. *Routledge Handbook of the Philosophy of Sport*, 409–419.
- Montgomery, H. E., Marshall, R., Hemingway, H., Myerson, S., Clarkson, P., Dollery, C., Hayward, M., Holliman, D. E., Jubb, M., World, M., Thomas, E. L., Brynes, A. E., Saeed, N., Barnard, M. L., Bell, J. D., Prasad, K., Rayson, M., Talmud, P. J., & Humphries, S. E. (1998). *Human gene for physical performance*. *Nature*, 393(6682), 221–222. <https://doi.org/10.1038/30374>
- Mujika, I., et al. (2016). Metabolic profiling for endurance performance. *Sports Medicine*, 46(1), 69–78.
- Murphy, S. V., & Atala, A. (2014). 3D bioprinting of tissues and organs. *Nature Biotechnology*, 32(8), 773–785. <https://doi.org/10.1038/nbt.2958>
- North, K. N., Yang, N., Wattanasirichaigoon, D., Mills, M., Easteal, S., & Beggs, A. H. (1999). *A common nonsense mutation results in α -actinin-3 deficiency in the general population*. *Nature Genetics*, 21(4), 353–354. <https://doi.org/10.1038/7675>
- OECD. (2021). *Biotechnology definition*. OECD Science, Technology and Industry Scoreboard.
- Panosian, A., & Wikman, G. (2010). Effects of adaptogens on the central nervous system and the molecular mechanisms associated with their stress—protective activity. *Pharmaceuticals*, 3(1), 188–224. <https://doi.org/10.3390/ph3010188>

- Patti, G. J., Yanes, O., & Siuzdak, G. (2012). *Innovation: Metabolomics: the apogee of the omics trilogy*. *Nature Reviews Molecular Cell Biology*, 13(4), 263–269. <https://doi.org/10.1038/nrm3314> profiles.wustl.edu
- Peake, J. M., et al. (2014). Monitoring the athlete training response: Relationships between training load, performance, and physiological adaptation. *Sports Medicine*, 44(Suppl 2), 147–156.
- Peake, J. M., Suzuki, K., Wilson, G., Hordern, M., Nosaka, K., Mackinnon, L., & Coombes, J. S. (2012). Exercise-induced muscle damage, plasma cytokines, and markers of neutrophil activation. *Journal of Applied Physiology*, 111(3), 792–800. <https://doi.org/10.1152/jappphysiol.00577.2011>
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6. <https://doi.org/10.1186/s12263-017-0570-8>
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6.
- Pickering, C., & Kiely, J. (2017). The development of a genetic test for sports performance: The future for nutrigenomics. *Genes & Nutrition*, 12(1), 6.
- Pickering, C., & Kiely, J. (2019). Do genetic tests for sports performance enhance performance? *Sports Medicine*, 49(2), 199–209.
- Pingitore, A., Lima, G. P., Mastorci, F., Quinones, A., Iervasi, G., & Vassalle, C. (2015). Exercise and oxidative stress: Potential effects of antioxidant dietary strategies in sports. *Nutrition*, 31(7–8), 916–922. <https://doi.org/10.1016/j.nut.2015.02.005>
- Pitsiladis, Y. P., Durussel, J., Rabin, O., Saugy, M., & Schumacher, Y. O. (2014). Beyond gene doping: the future of performance enhancement monitoring. *British Journal of Sports Medicine*, 48(10), 820–822. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2014-093567>
- Pitsiladis, Y. P., Tanaka, M., Eynon, N., et al. (2016). Genomics of elite sporting performance: What little we know and necessary advances. *British Journal of Sports Medicine*, 50(21), 1257–1259. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096664>
- Posthumus, M., Collins, M., van der Merwe, L., O’Cuinneagain, D., van der Merwe, W., Ribbans, W. J., & Schwellnus, M. P. (2009). Matrix metalloproteinase genes on chromosome 11q22 and the risk of anterior cruciate ligament (ACL) ruptures. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 19(6), 835–843. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2008.00854.x>
- Posthumus, M., Collins, M., van der Merwe, L., O’Cuinneagain, D., van der Merwe, W., Ribbans, W. J., & Schwellnus, M. P. (2012). *Matrix metalloproteinase genes on chromosome 11q22 and the risk of anterior cruciate ligament (ACL) rupture*. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 22(4), 523–533. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2010.01270.x>
- Sakharov, D. A., Maltseva, D. V., Riabenko, E. A., & Tonevitsky, A. G. (2019). Proteomic and metabolomic approaches for sports and exercise science. *Molecular & Cellular Proteomics*, 18(5), 857–872. <https://doi.org/10.1074/mcp.R119.001488>
- Seshadri, D. R., Li, R. T., Voos, J. E., Rowbottom, J. R., Alfes, C. M., Zorman, C. A., & Drummond, C. K. (2021). Wearable sensors for monitoring the physiological and biochemical profile of the athlete. *NPJ Digital Medicine*, 4(1), 114. <https://doi.org/10.1038/s41746-021-00526-9>
- Shaw, G., Lee-Barthel, A., Ross, M. L., Wang, B., & Baar, K. (2017). Vitamin C-enriched gelatin supplementation before intermittent activity augments collagen synthesis. *American Journal of Clinical Nutrition*, 105(1), 136–143. <https://doi.org/10.3945/ajcn.116.138594>
- Sheth, U., et al. (2022). Efficacy of platelet-rich plasma in tendon and ligament injuries. *The American Journal of Sports Medicine*, 50(6), 1678–1689.
- Shull, P. B., Jirattigalachote, W., Hunt, M. A., Cutkosky, M. R., & Delp, S. L. (2014). Quantified self and human movement: A review on the clinical impact of wearable sensing and feedback for gait analysis and intervention. *Gait & Posture*, 40(1), 11–19. <https://doi.org/10.1016/j.gaitpost.2014.03.189>
- Smith, J., & Jones, P. (2018). *Sports science: A contemporary introduction*. Routledge.

- Sottas, P. E., Robinson, N., Rabin, O., & Saugy, M. (2011). The athlete biological passport. *Clinical Chemistry*, 57(7), 969–976. <https://doi.org/10.1373/clinchem.2011.162271>
- Ünlü, Ç., Çeviker, A., Turgut, A., Kusan, O., Tezcan, E., Gür, K., Yıldırım T. (2024). Examination of Mental Stamina and Athlete Injury Anxiety Levels of Wrestlers. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 7(1), 210-222. <https://doi.org/10.33438/ijds.1381006>
- World Anti-Doping Agency. (2024). Prohibited List. Retrieved January 1, 2024, from World Anti-Doping Agency website.

BÖLÜM 4

ANTRENÖRLERİN LİDERLİK ÖZELLİKLERİNİN SPORCULAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Turgut ÇAMLIBEL¹

GİRİŞ

Spor takımlarının ve organizasyonlarının yönetiminde çeşitli zorluklarla karşılaşan liderlerden, sahip oldukları bilgi ve becerileri aktarmanın yanı sıra psikolojik süreçleri de etkin bir biçimde yönetmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda, bireyleri tek tek ele alan, onlara değer veren ve sürekli destek sağlayan liderlere duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Antrenörler, benimsedikleri davranışlar aracılığıyla sporcuları ve takımları üzerinde derin ve kalıcı bir etkiye sahiptir. İster gençleri yaşam boyu rekreasyonel spor ve fiziksel aktivite yapmaya teşvik etmek, ister öz saygı gibi gelişimsel veya psikolojik değişkenleri etkilemek, isterse genç sporcuları profesyonel sporda başarılı kariyerler peşinde koşturmayı teşvik etmek olsun, koçlar bu konuda kilit rol oynarlar. Bu nedenle, spor koçluğu araştırmalarında titiz ve sağlam bir bilimsel yöntemin uygulanması son derece önemlidir. Spor koçlarına olan ilgi, spor psikolojisi disiplininde uzun zamandır devam etmektedir. Nitekim Gould ve Wright (2012), Griffith'e (1925) atıfta bulunarak, spor koçlarının araştırılması gereken önemli bir kişi olduğunu vurgulamış ve iyi koçların neler yaptığını gözlemlemenin ve bu bilgiyi daha az deneyimli koçlara aktarmanın, en iyi koçluk uygulamalarını geliştirmenin uygulanabilir bir yolu olduğunu ileri sürmüştür. Spor psikolojisinin doğuşundan bu yana, koçların kullandığı davranışların, koçun neden belirli bir şekilde davrandığının ve koç davranışlarının etkinliğinin incelenmesi, spor psikolojisi araştırmacıları tarafından önemli ölçüde ilgi görmüştür.

Bir sporcu ya da takım ne kadar yetenekli ve çalışkan olursa olsun, uygun biçimde yönlendirilmediği, teknik ve taktik açıdan geliştirilmediği sürece başarıya ulaşması mümkün değildir. Sporda başarının sağlanabilmesi için her sporcu, rehberlik edecek bir antrenöre ihtiyaç duyar. Antrenör; kuramsal bilgilerini dene-

¹ Dr., TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı, turguttenis@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-2504-3491

Sporcuların başarı durumlarının olumlu yönde etkilenmesi için antrenörlerin davranış tutumları önemli bir role sahiptir. Antrenörün davranışları ve yönetim tarzı, sporcuların tutumları, duygusal durumları, stres düzeyleri ve performansları üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Liderlik niteliklerine sahip bir antrenörle çalışan sporcuların, yönetimden duydukları memnuniyetin de etkisiyle hedeflerine ulaşmada daha başarılı oldukları görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Arkonaç, S. (1993). *Grup İlişkileri*, Alfa Yayınevi, İstanbul.
- Balçık, B. (2004). *İşletme Yönetimi*, Atlas Yayınevi, Konya.
- Barrow, J. C. (1977). The variables of leadership: A review and conceptual framework. *Academy of management Review*, 2(2), 231-251.
- Bensiz, A. (2016). *Amatör futbolcuların algılarına göre antrenörlerin liderlik özelliklerinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi), Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Bilgin, N. (2000). *Sosyal Psikolojiye Giriş* (3. Baskı). Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir.
- Chelladurai, P. (1990). Leadership in Sports - A Review. *International Journal of Sport Psychology*, 21(4), 328-354.
- Cotterill, S. T. ve Cheetham, R. (2017). The experience of captaincy in professional sport: The case of elite professional rugby. *European Journal of Sport Science*, 17(2), 215-221.
- Çeviker, A., Unlu, C., Turgut, A., Turkmen, E., Karaman Cam, M., Kara, E., & Hafizoglu, F. (2024). Determining the empathy level of coaching education students in the sports environment. *International Journal on Studies in Education (IJonSE)*, 6(4), 720-731. <https://doi.org/10.46328/ijonse.291>
- Çeyiz, S. (2007). *Adana ilinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana.
- Doğan O. (2004). *Spor Psikolojisi Ders Kitabı*, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik ve spor*. (Birinci basım). İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Elahe, B., Dehnavi, A., Mansouri, M., Nami, A. (2013). The relationship between leadership styles and coaching emotional intelligence in selected individual sports of universities of Tehran, *Pelagia Research Library European Journal of Experimental Biology*, 3(2), 48-53.
- Erdoğan B. S. (2011). Türkiye'deki antrenör eğitiminin ilkesel ve yapısal problemlerinin incelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Gould, D., & Wright, E. M. (2012). 18 The Psychology of Coaching. *The Oxford handbook of sport and performance psychology*, 343.
- Gündoğdu, F., & Sunay, H. (2018). Türk spor teşkilatındaki spor yöneticilerinin liderlik stilleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 178-195. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000364
- Güneş, E. (2024). Antrenörlerin Yönetim Davranışlarının, Sporcuların İş Tatmini Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi. *Journal of Sport for All and Recreation*, 6(3), 376-387. <https://doi.org/10.56639/jsar.1496581>
- Gürsoy, A. (2005). *Liderlikte duygusal zeka türk silahlı kuvvetlerinde örnek bir uygulama*. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi), Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Jones, R. L. ve Wallace, M. (2005). Another bad day at the training ground: Coping with ambiguity in the coaching context. *Sport, Education and Society*, 10(1), 119- 134.
- Jowett, S., & Ntoumanis, N. (2004). The coach-athlete relationship: A motivational model. *Journal of Sports Sciences*, 22(4), 391-408.
- Kalkan, T. & Sarı, İ. (2021). Antrenör davranışları: Kuramsal yaklaşımlar, antrenörün sporcuya etki-

- si ve öneriler. *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 41-54.
- Kendirli, S., Oğur, Y. G., Soysal, S., ve Bozdağ, B. (2022). Antrenör adaylarının liderlik yönelimi ve boş zaman profilleri. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 170-180.
- Konter E. (1996). *Bir Lider Olarak Antrenör*. 1. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Koruç, Z. (1995). Voleybolda antrenör özellikleri ve antrenör kişiliği. *Voleybol Dergisi, Hacettepe Üni. Spor Bil. ve Tek. Yüksekokulu*, 5, 3-8.
- Loughead, T. M. ve Hardy, J. (2005). An examination of coach and peer leader behaviors in sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 6(3), 303-312.
- Meier, J. F. ve Henderson, K.A. (2016). *Kamp liderliği* (Çev. G. Günay) Ankara: GSB Eğitim ve Kültür Araştırma Genel Müdürlüğü Yayınları, Yayın No, 91.
- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and practice* (6th Ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Rainer, M. (1998). *Successful Coaching*, Çeviri: Büyükonat T. Başarılı Antrenörlük, (birinci basım). İstanbul: Beyaz Yayıncılık.
- Sage, G. H. (1987). The social world of high school athletic coaches: Multiple role demands and their consequences. *Sociology of Sport Journal*, 4(3), 213-228.
- Şafaklı, O.V. (2005). "KKTC'deki Kamu Bankalarında Liderlik Stilleri Üzerine Bir Araştırma", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, s. 3-4
- Taşdemir, D. Ş., & Demirkan, E. (2022). Spor Yapan ve Yapmayan Ortaokul Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 17(1).
- Terlemez, M. (2019). Sporda Liderlik Tipleri, Yaklaşımları ve Fonksiyonları. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 138-151.
- Tiryaki Ş. (2000). *Spor psikolojisi*, Eylül Kitap ve Yayınevi, Ankara.
- Türksoy, A. (2010). *Futbolda liderlik ve antrenörlük*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Veccio, R.P. (1988). *Organizational Behaviour*, The Dryden Press.
- Vella, S. A., Oades, L. G., & Crowe, T. P. (2013). The role of coaching leadership in fostering athletes' well-being. *International Journal of Coaching Science*, 7(2), 57-74.
- Vural, İ. (2012). *İletişim*. (birinci basım). Ankara: Pegem Yayınları.
- Williams, J. M. (1993). *Applied sport psychology*. Mayfield Publishing Co.
- Willis, J. D. & Campbell, L. F. (1992). *Exercise psychology*. Human Kinetics Publishers.
- Yetim, A., Cengiz, R. (2010). *İletişim ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations* (8th ed.). Pearson.

BÖLÜM 5

ÇOCUK VE KARATE

Meryem GÜLERYILMAZ¹

GİRİŞ

Çocukluk dönemi, fiziksel gelişimin büyük önem taşıdığı ve bebeklik sonrasında büyümenin en hızlı gerçekleştiği evre olarak kabul edilir. Bu süreçte kazanılan deneyimler, bireyin ileriki yaşlarda oluşturacağı tutum ve davranışların temelini belirler. Özellikle zihinsel, bilişsel ve duygusal gelişim bu dönemde belirgin biçimde hızlanır (Orhan, 2019). Hareket, çocuğun fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişiminin temel unsurlarından biridir (Kerkez, 2012).

Hareket etme davranışı, sağlıklı büyümeyi destekleyen ve bedensel gelişimi doğrudan etkileyen başlıca faktörlerden biri olarak görülmektedir. Bu nedenle hareket, sağlıklı ve olumlu bir çocuk gelişiminin ön koşulu niteliğindedir. Çocuk, hareket yoluyla bağımlı ve pasif bir konumdan uzaklaşarak daha yetkin, aktif, merak eden ve araştıran bir birey hâline gelir; çevresini tanır ve kişilik gelişimini şekillendirir. Erken çocukluk döneminde hareket becerileri ve hareket alanı, vücut yapısındaki ve organlardaki büyüme ile birlikte genişlemektedir (Orhan, 2019). Fiziksel gelişim ise çocukların bedenlerinin büyüme ve olgunlaşma sürecini ifade eder (Yalçın, 2024). Çocuklarda fiziksel gelişim süreklilik gösterse de dönemsel olarak gelişim hızında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir (Muratlı, 2007). Spor yapılırken, özellikle çocukların yaşlarına uygun motor gelişim aşamaları ve fiziksel hazırbulunuşluk düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır (Çoknaz, 2016).

Spor, insanların yaşamında önemli bir yere sahip olan ve özellikle çocukların psikomotor ile sosyal gelişimlerini destekleyen bir toplumsal olgudur. Fiziksel yararlarının yanı sıra, farklı gelişim alanlarını olumlu yönde etkilemesi sayesinde çocuk gelişimine de değerli katkılar sunar. Hareket temelli spor etkinlikleri, motor becerilerin gelişimini hızlandırırken çocukların oyun davranışları, katılım dü-

¹ Dr. Öğr.Üyesi, İstanbul Topkapı Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, meryemguleryilmaz@topkapi.edu.tr, ORCID iD:0000-0001-8334-1991

ve bu durumun motor performansın kalitesine yansıdığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, karate bünyesinde birçok motorik özelliği barındıran kapsamlı bir spor dalıdır. Mevcut araştırmalar incelendiğinde, karate antrenmanlarının özellikle çocukluk dönemindeki etkilerini ele alan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmaların büyük bölümünün, karate sporcularında motorik özelliklerin değerlendirilmesine odaklandığı söylenebilir. Bu nedenle, karate antrenmanlarının çocuklarda hangi motorik özellikler üzerinde nasıl etkiler oluşturduğunu ortaya koymak amacıyla, uzun süreli antrenman uygulamalarına dayanan çalışmaların yapılması literatüre önemli katkılar sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Adolph, K. E., & Hoch, J. E. (2020). The importance of motor skills for development. *Nestle Nutrition Institute Workshop Series*, 95, 136–144. <https://doi.org/10.1159/000511511>
- Alesi, M., Bianco, A., Padulo, J., Vella, F. P., Petrucci, M., Paoli, A., ... & Pepi, A. (2014). Motor and cognitive development: The role of karate. *Muscles, Ligaments and Tendons Journal*, 4(2), 114.
- Arslan, Y., Yavaşoğlu, B., Beykümü, A., Pekel, A. Ö., Suveren, C., Karabulut, E. O., & Ceylan, L. (2024). The effect of 10 weeks of karate training on the development of motor skills in children who are new to karate. *Frontiers in Physiology*, 15, 1347403. <https://doi.org/10.3389/fp-hys.2024.1347403>
- Aygören, C., Şahin, M. D., Çelik, M., & Bitirmiş, S. S. (2024). Uzun dönem teknik karate antrenmanlarının 8–10 yaş grubu çocuklarda bazı fiziksel uygunluk ve antropometrik özelliklere etkisi. *Beden Eğitimi Spor Sağlık ve Efor Dergisi (BESSED)*, 2(Özel), 33–44.
- Baker, J. S., & Bell, W. (1990). Simüle edilmiş karate yarışması sırasında enerji harcaması. *Journal of Human Movement Studies*, 19, 69–74.
- Yalçın, S. (2024). Bölüm 5: Çocuklarda fiziksel gelişim ve oyun. İçinde M. Kaya (Ed.), *Çocuk Gelişiminde Beden Eğitimi, Spor ve Oyun* (ss. 85–95). Efe Akademi Yayınları.
- Bompa, T. O. (2013). *Sporda çabuk kuvvet antrenmanı: Üst düzeyde pratik hareket için plyometrik*. Spor Yayınevi.
- Çabuk, S., & Ulupınar, S. (2024). Biyolojik olgunlaşma ve temel motorik özellikler: Zirve boy uzama hızının cinsiyete dayalı etkileri. *Antrenman Biliminde Sürdürülebilirlik ve Nitel Araştırmalar*, 59.
- Chaabène, H., Hachana, Y., Franchini, E., Mkaouer, B., & Chamari, K. (2012). Elit karate sporcularının fiziksel ve fizyolojik profili. *Sports Medicine*, 42(10), 829–843. <https://doi.org/10.1007/BF03262297>
- Chovanova, E., Dubayova, T., & Majherova, M. (2021). The development of motor abilities in karate practitioners. In *ICERI2021 Proceedings* (pp. 5421–5426). <https://doi.org/10.21125/iceri.2021.1224>
- Clark, A. (2022). A statistical analysis of the kata scoring system in sport karate. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 22(4), 33–40.
- Çoknaz, H. (2016). Motor gelişim boyutuyla çocuk ve spor. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 83–91.
- Çolak, H., & Kolukısa, Ş. (2017). Comparison of some motorical characteristics of athletes in different branches. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 7(2), 307–316.
- Cuesta-Valiño, P., Núñez-Barriopedro, E., Loranca-Valle, C., & Rua, O. L. (2022). The variables that explain loyalty in non-profit karate organisations. *Archives of Budo*, 18, 269–285.
- De Brito, A. V., & Silva, C. (2011). Reaction time in karate athletes. *Journal of Martial Arts Anthropology*, 11(4), 35–39.

- Doria, C., Veicsteinas, A., Limonta, E., Maggioni, M. A., Aschieri, P., Eusebi, F., ... & Pietrangelo, T. (2009). Energetics of karate in elite athletes (kata and kumite techniques). *European Journal of Applied Physiology*, 107(5), 603–610. <https://doi.org/10.1007/s00421-009-1154-y>
- Dragoş-George, B., Adrian, C., Beatrice-Aurelia, A., Marius, N., & Bogdan-Constantin, U. (2024). The impact of karate on body posture: A synthesis of scientific evidence. *Sport & Society*, 24(2).
- Dündar, U. (1994). *Antrenman teorisi*. Bağırhan Yayinevi.
- Hekim, M., & Hekim, H. (2015). Çocuklarda kuvvet gelişimi ve kuvvet antrenmanlarına genel bakış. *Güncel Pediatri*, 13(2), 110–115.
- Haywood, K. M., & Getchell, N. (2014). *Life Span Motor Development*. Human Kinetics.
- Jansen, P., & Dahmen-Zimmer, K. (2012). Cognitive, motor, and karate training in older adults: Effects on cognitive functioning and emotional well-being. *Frontiers in Psychology*, 3, 40–41. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00040>
- Kahya, S. (2023). Sporda esneklik ve gen ilişkisinin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 55–65.
- Kerkez, F. İ. (2012). Sağlıklı büyüme için okulöncesi dönemde çocuklarda hareket ve fiziksel aktivite. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 34–42.
- Kuśnierz, C. (2011). Values associated with practicing modern karate as a form of cultivating old Japanese bushido patterns. *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 11(4), 1–5.
- Kyrypenko, Y. V., Budur, M. I., Palevych, S. V., & Poddubny, O. G. (2020). Kyokushinkai karate and adolescents' adaptation capabilities. *Health, Sport, Rehabilitation*, 5, 48–56.
- Leger, L. A., & Lambert, J. A. (1982). Maximal multistage 20 m shuttle run test to predict VO₂max. *European Journal of Applied Physiology*, 49(1), 1–10.
- Lima, R. F., Da Silva, V. F., De Oliveira, G. L., De Oliveira, T. A. P., Fernandes Filho, J., Mendonça, J. G. R., ... & Valentim-Silva, J. R. (2017). Practicing karate may improve executive functions of 8–11-year-old schoolchildren. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(4), 2513–2518.
- Ma, A. W. W., & Qu, L. H. (2017). Effects of karate training on basic motor abilities of primary school children. *Advances in Physical Education*, 7(2), 130.
- Mori, S., Ohtani, Y., & Imanaka, K. (2002). Reaction times and anticipatory skills of karate athletes. *Human Movement Science*, 21(2), 213–230.
- Mülhim, M. A., & Aydos, L. (2022). Karate sporcularının bazı motorik özellikleri ile propriyoseptif duyularının incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 157–169.
- Müniroğlu, R. S., Alemdaroğlu, B. U., Köklü, Y., Özkan, A., & Eyuboğlu, E. (2011). 6–12 yaş grubu çocukların gelişim dönemleri ve fiziksel aktivite. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Murath, S. (2007). *Çocuk ve spor* (2. Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Murath, S., & Sevim, Y. (1986). *Antrenman bilgisi ve testler*. Bilim Yayınevi.
- Murath, S., Kalyoncu, O., & Şahin, G. (2011). *Antrenman ve müsabaka*. Kalyoncu Spor Danışmanlık.
- Orhan, R. (2019). Çocuk gelişiminde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157–176.
- Özer, D. S., & Özer, K. (2007). *Çocuklarda motor gelişim*. Nobel Dağıtım.
- Padulo, J., Chamari, K., Chaabène, H., Ruscello, B., Maurino, L., Sylos Labini, P., & Migliaccio, G. M. (2014). The effects of a one-week training camp on motor skills in karate kids. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 54(6), 715–724.
- Piepiora, P., & Witkowski, K. (2023). Quo vadis, karate? *Archives of Budo*, 19, 129–135.
- Rutkowski, T., Sobiech, K., & Chwałczyńska, A. (2019). The effect of karate training on physical fitness in school-age children with normal and abnormal body weight. *Physiotherapy Quarterly*, 27(3), 28–33. <https://doi.org/10.5114/pq.2019.86465>
- Rutkowski, T., & Chwałczyńska, A. (2025). The impact of karate and yoga on children's physical fitness: A 10-week intervention study. *Applied Sciences*, 15(1), 435.
- Sağlamdemirel, B., & Özkan, A. (2021). Elit Karate-Do kata sporcularının antropometrik ve motorik özelliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 65–79.
- Sahli, S., Baccouch, R., Borji, R., Sassi, B., & Rebai, H. (2021). Postural control and neuromuscular

- responses in young Kung Fu practitioners. *Science & Sports*, 36(2), 112–119.
- Shaw, I., Schwartzel, D., Millard, L., Breukelman, G. J., & Shaw, B. S. (2020). Lower-body strength, power and flexibility in karateka: Implications for musculoskeletal health. *Archives of Budo*, 16, 77–82.
- Soykan, A. (2009). Karate sporcularında uyarılma düzeyinin hedefe yönelik hareket koordinasyonuna etkisi (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çağlar, E. Ç., & Çamiçi, F. (2024). Çocuk gelişiminde sporun rolü ve önemi: Fiziksel, zihinsel ve sosyal etkiler üzerine bir inceleme. İçinde Ö. Eken & S. R. Duvar (Eds.), *Spor Bilimlerinde Yenilikçi Çalışmalar 4* (ss. 48–57). Duvar Yayınları.
- Stamenković, A., Manić, M., Roklicer, R., Trivić, T., Malović, P., & Drid, P. (2022). Effects of participating in martial arts in children: A systematic review. *Children*, 9(8), 1203.
- Tomas, J., & Saragoca, J. (2018). Budo as philosophical background of karate-do: Does the training method really matter? *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 18(2), 38–42.
- Truszczyńska, A., Drzał-Grabiec, J., Snela, S., & Rachwal, M. (2015). Postural stability of children undergoing training in karate. *Archives of Budo*, 11.
- Tuncel, O. (2018). Futbolda dayanıklılık performansı. *Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 16–23.
- Vando, S., Filingeri, D., Maurino, L., Chaabène, H., Bianco, A., Salernitano, G., Foti, C., & Padulo, J. (2013). Postural adaptations in preadolescent karate athletes due to a one week training camp. *Journal of Human Kinetics*, 38, 45–52.
- Violan, M. A., Small, E. W., Zetaruk, M. N., & Micheli, L. J. (1997). The effect of karate training on flexibility, muscle strength, and balance in 8- to 13-year-old boys. *Pediatric Exercise Science*, 9, 55–64.
- Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(2), 54–66.
- Younesi, M., Nazem Zadegan, G., & Farhangiyan, P. (2022). The effect of karate exercises (kata and kihon) on children's dynamic balance. *International Journal of Motor Control and Learning*, 4(3), 21–24.

BÖLÜM 6

2024 YAZ OLİMPİYAT OYUNLARI ADAYLIK SÜRECİ VE PARİS'İN SEÇİMİ, HAZIRLIK SÜRECİ

Gülsüm YILMAZ¹

GİRİŞ

Dünyanın en önemli spor organizasyonlarından biri olan Olimpiyat Oyunları ve Paralimpik oyunları, düzenlenen şehir için turizm, ekonomik, sosyolojik ve kültürel anlamda önem taşımaktadır. Olimpiyat Oyunları, Antik olimpiyat oyunlarından modern olimpiyat oyunlarına değişerek ve gelişerek günümüze kadar gelmiştir. Antik dönemde yapılan oyunlar genellikle karnaval veya dini ritüeller şeklinde spor gösterileri ile gerçekleştirilirdi (Şener, 2018). Resmi olarak MÖ 776 yılında kayıtlara geçen antik olimpiyat oyunları (Tekin, 2009), bu dönemde spor tarzı etkinlikler toplum için değil de daha çok yöneticiler, tanrılar için gerçekleştirildiği görülmektedir. Her ne kadar tanrılar ve yöneticiler için spor etkinlikleri gerçekleştirilse dahi Olimpiyat Oyunlarının temelinde dostluk ve barışın sembolü yer almıştır. Modern Olimpiyat Oyunlarında ise mega spor organizasyonları olarak psikolojik, fizyolojik, ekonomik ve toplumsal açıdan daha geniş izleyici kitlesine hitap etmesi, daha fazla sporcuların katılımına imkân sağlamasından kaynaklı ülkeler için Olimpiyat oyunlarını yapma ve düzenleme hakkı önem arz etmiştir. Olimpiyat oyunları sonrasında gerçekleştirilen Paralimpik Oyunlarının da engelli bireylerin sosyalleşmesine, bağımsızlıklarını arttırmasına ve iyileşmesine yönelik toplumsal bütünleşmeye fırsat tanımaktadır.

Olimpiyat oyunları ve Paralimpik oyunları sporcular arasında rekabet dışında düzenlenen şehir için politik üstünlük sağlama, siyasi itibar, tanıtım, kültürel pazarlama ve turizm kazandırma bakımından birçok katkısı olmaktadır (Gök ve Sunay, 2010). Özellikle iletişim araçlarının gelişmesi ile beraber ülkeler medya üzerinden, internet ve diğer ulaşım ağlarından olimpiyat oyunlarını takip ederek ülke

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Topkapı Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, gulsunyilmaz@topkapi.edu.tr, ORCID iD: 0009-0003-4456-6591

yatların ev sahipliği süreci yüksek maliyetleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle güvenlik önlemleri, organizasyon giderleri ve konaklama altyapısına yönelik yatırımlar kamu bütçesi üzerinde baskı oluşturmuştur (Toohey & Veal, 2007). Ayrıca bazı toplumsal gruplar, bu harcamaların sosyal hizmetler ve konut projeleri gibi öncelikli alanlara yönlendirilmesi gerektiğini savunarak sürece yönelik eleştirilerde bulunmuştur (Zimbalist, 2015). Öte yandan, büyük ölçekli uluslararası etkinliklerin kaçınılmaz bir sonucu olarak, geçici trafik yoğunluğu, turizm baskısı ve güvenlik kaygıları da ev sahibi şehir açısından önemli dezavantajlar arasında yer almıştır. Sonuç olarak, Paris 2024 Olimpiyatları, kente hem küresel prestij ve ekonomik canlılık kazandıran bir fırsat sunmuş hem de dikkatle yönetilmesi gereken ekonomik ve sosyal riskleri beraberinde getirmiştir.

KAYNAKLAR

- Acar, N. F. (2009). Ne kadar farkındayım? Gestalt terapi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ayyıldız, E. (2021). Toplumun Uluslararası Spor Organizasyonlarına Bakış Açısının İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 630-641.
- Bazzanella, F., Peters, M., Schnitzer, M. (2019). The Perceptions of Stakeholders in SmallScale Sporting Events. In *Journal of Convention & Event Tourism* (Vol. 20, No. 4, pp. 261- 286). Routledge.
- Can, Z., G., Değirmen, S. (2017). Spor Organizasyonlarının Ekonomik Açından İncelenmesi: Mersin İli Örneği. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(4), 91-105.
- Dermirci, A. K. (2021). Samsunspor Taraftarlarının Spor Farkındalığı ile Fanatiklik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı.
- Hotchkiss, J. L., Moore, R.E. ve Zobay, S.M. (2003). Impact of the 1996 Summer Olympic Games on employment and wages in Georgia. *Southern Economic Journal*, 69(3), 691-704.
- Houlihan, B. (1997). Sport, National Identity and Public Policy. *Nations and Nationalism*, 3, 113-137.
- Jeong, Y., Yu, A., Kim, S. K. (2020). The Antecedents of Tourists' Behavioral Intentions at Sporting Events: The case of South Korea. *Sustainability*, 12(1), 333.
- Keskin, Z. M. (2022). Spor Bilimleri Eğitimi Alan Bireylerin Uluslararası Spor Organizasyonlarına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı.
- Konstantaki, M. (2009). Social and Cultural Impact of the London 2012 Olympic Games: a Lecturers' and Students' Perspective.
- Kuş, S. (2014). *Koruyucu aile hizmeti ve toplumsal farkındalık*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışması Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Malfas, M., Houlihan, B. ve Theodoraki, E. (2004). Impacts of the Olympic Games as Mega-Events. ICE.
- Owen, J. G. (2005). Estimating the Cost and Benefit of Hosting Olympic Games: What can Beijing Expect From Its 2008 Games? *The Industrial Geographer*, 3(1), 1-11.
- Özgür, U., (2018). Spor Gazetelerinde Dil: Stad ve Fanatik Gazeteleri Örneği. Gece Kitaplığı.
- Spor Haber. (2011, Ağustos 15.) *İstanbul Olimpiyatlara hazırlanıyor*. <https://www.hurriyet.com.tr/istanbul-olimpiyatlara-hazirlaniyor-18492546>
- Tekbıyık, A. (2014). İlişkisel araştırma yöntemi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Uyar, Y. (2019). *Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değeri-*

lendirilmesi. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

- Veal, A. J., Toohey, K., Frawley, S. (2012). The Sport Participation Legacy Of The Sydney 2000 Olympic Games and Other International Sporting Events Hosted in Australia. *Journal of policy research in tourism, leisure and events*, 4(2), 155-184.
- Yalçın, Y., Akca, M., & Akdağlı, G. (2021). A Study Of The Attitudes Of Sports Sciences Students To International Sports Organizations. *Спортивна наука та здоров'я людини*, (2 (6)).
- Yavuz, G. ve Çakıcı, C. (2014). Mersin'in XVII. Akdeniz Oyunları'ndan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 11-26.
- Yiğit, Ş. (2018). Investigation of attitude of foreign university students towards physical training and sports in social teams. *Sport Science*, 11(1), 97-103.

BÖLÜM 7

SOSYAL İLİŞKİLERDE REKREASYONUN ÖNEMİ

Ejder GÜNEŞ¹

Muhammed Doğukan TOZLUOĞLU ²

GİRİŞ

İnsan yaşamının ve toplumsal düzenin ayrılmaz bir parçası olan boş zaman, yalnızca bireysel refahı değil, aynı zamanda sosyal gelişim gibi makro düzeydeki ilişkileri de etkileyen çok boyutlu bir bilimsel çalışma alanıdır. Kavramın tanımı zaman, aktivite ve ruh hali gibi farklı yaklaşımları kapsasa da, özellikle aktivite boyutu, kavramın sosyal işlevlerini anlamak için kritik bir temel sağlar. Bu bağlamda, boş zaman, bireyleri olumlu ve yapıcı davranışlarla hayata hazırlayan bir yapı olarak görülebilir. Etkili bir şekilde kullanıldığında, boş zaman etkinlikleri bireyin hayatına anlam katabilir ve psikolojik, fiziksel ve en önemlisi sosyal faydalar sağlayabilir.

Rekreasyonel aktivitelerin sunduğu bu sosyal faydaların merkezinde, “sosyallik” olarak bilinen temel bir insan motivasyonu yatar. Çağdaş literatürde sosyallik, dışa dönüklük yerine “başkalarıyla ilişki kurmaktan ve onlarla birlikte olmaktan alınan haz” olarak tanımlanır. Bu, bireylerin sosyal etkileşimi yalnızlıktan daha tatmin edici bulmalarına yönelik içsel bir “tercih” ve arkadaşlık ve aidiyet gibi sosyal ödüllerden kaynaklanan olumlu duygulara karşı aktif bir “duyarlılık” olarak kavramsallaştırılır. Bireyler, bu içsel hazzı deneyimlemek, arkadaşlıklar kurmak ve sosyal bağları güçlendirmek için rekreasyonel aktivitelere katılırlar.

Bu noktada, rekreasyon yalnızca bir stres atma aracı olmanın ötesine geçerek, sosyallığın en yoğun şekilde deneyimlendiği ve geliştirildiği bir “sahne” işlevi görür. Rekreasyonun, bireyleri topluma entegre etmek ve sosyal dayanışmayı artırmak gibi temel sosyal işlevleri vardır. Araştırmalar, organize rekreasyonel aktiviteler aracılığıyla kurulan sosyal destek ağlarının bireylerin ruh sağlığı üzerinde

¹ Dr. Milli Savunma Bakanlığı, drejdergunes@gmail.com, ORCID:0009-0003-4662-8339

² Arş. Gör., İstanbul Topkapı Üniversitesi, muhammeddogukantozoglu@topkapi.edu.tr, ORCID:009-0002-9461-9623

Rekreasyonun bu sosyal gelişimsel işlevi, özel gereksinimli bireyler söz konusu olduğunda daha da belirgin hale gelmektedir. Özellikle Down Sendromlu (DS) çocuklarla yürütülen terapötik rekreasyon müdahaleleri (Bor, 2018), bu alandaki potansiyeli güçlendirmiştir. Yapılandırılmış terapötik rekreasyon faaliyetlerinin, Down Sendromlu çocuklarda akran ilişkilerinin temelini oluşturan genel sosyal becerilerde; ilişki başlatma ve sürdürme becerilerinde; gruplar içinde işlev görme ve iş birliği yapma becerilerinde; ve akran uyumunu doğrudan etkileyen duygusal düzenleme ve öz kontrol becerilerinde önemli ve olumlu gelişmeler sağladığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışmadaki temel bulgulardan biri, müdahalenin etkinliğinde sağlayıcı yeterliliğinin kritik rolüdür. Terapötik rekreasyon konusunda eğitimli öğretmenler tarafından yürütülen programların, çocukların sosyal beceri ediniminde eğitim-siz öğretmenler tarafından yürütülen programlara göre önemli ölçüde daha etkili olduğu bulunmuştur. Bu durum, rekreasyonun sosyal faydalarını en üst düzeye çıkarmanın, nitelikli ve eğitimli profesyonellerin mevcudiyetine bağlı olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, rekreasyon basit bir stres gidericiden çok daha fazlasıdır; bireyin sosyal yapısını güçlendiren, sosyal becerilerini geliştiren ve sosyal entegrasyonu destekleyen vazgeçilmez bir mekanizmadır. Sosyal kaygı ve dijitalleşme gibi zorluklarla karşı karşıya kalındığında bile, sosyal desteğin tamponlayıcı rolü ve çevrimiçi platformların bu zorluklarla başa çıkmak için sunduğu alternatif yollar, sosyallığe olan ihtiyacın devam ettiğini göstermektedir. Bireylerin yaşam kalitesini iyileştirmek ve sosyal dayanışmayı güçlendirmek için yapılandırılmış ve hedef odaklı rekreasyon fırsatları sunmak, hem genel nüfusta hem de terapötik müdahalelerde kritik bir strateji olmaya devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, Y. S. (2002). Türkiye'deki üniversitelerin rekreasyon programlarının geliştirilmesi. *Öndokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yayınlanmamış doktora Tezi.*
- Ağaoğlu, Y. S., & Boyacı, M. (2013). Serbest zaman eğitimi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 8(1), 17-23.
- Arslan, S. (2011). Serbest zaman kullanımı: Sıradan serbest zaman etkinlikleri ve sistemli serbest zaman etkinlikleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1-10.
- Asendorpf, J. B., & Wilpers, S. (1998). Personality effects on social relationships. *Journal of personality and social psychology*, 74(6), 1531.
- Bayless, K. G., Mull, R. F., & Ross, C. M. (1983). Recreational sports programming.
- Bor, M. Ö. (2018). *Terapatik rekreasyon faaliyetlerinin down sendromlu çocukların sosyal gelişimine etkisi: Elâzığ ili örneği* (Master's thesis, Batman Üniversitesi).
- Boursier, V., Meringolo, P., & Pacilli, M. G. (2020). "Let's talk" in the digital era: The role of online social network use in the relationship between shyness, sociability, and well-being. *Computers in Human Behavior*, 106, 106260.

- Cheek, J. M., & Buss, A. H. (1981). Shyness and sociability. *Journal of personality and social psychology*, 41(2), 330.
- Coleman, D., & Iso-Ahola, S. E. (1993). Leisure and health: The role of social support and self-determination. *Journal of leisure research*, 25(2), 111-128.
- Cowell, C. C., & İsmail, A. (1970). Relationships between social and physical factors: In Morgan, WP. *Contemporary readings in sport psychology*, 357-361.
- Çetin, F., Bilbay, A. A., & Kaymak, D. A. (2001). *Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler*. Epsilon.
- Daly, J. (2000). *Recreation and sport planning and design*.
- Davis, B. (2000). Physical education and the study of sport. (No Title).
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J., & Payne, W. R. (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, 10(1), 98.
- Erwin, P. (2000). Çocuklukta ve ergenlikte arkadaşlık.(çev.: O. Akınhay). *İstanbul: Alfa Kitabevi*.
- Gleeson, S., & Götze, F. M. (2023). Sociability and assertiveness: The two facets of extraversion and their differential links to affect. *Journal of Personality Assessment*, 105(4), 481-491.
- Iso-Ahola, S. E. (1980). The social psychology of leisure and recreation. Dubuque, IA: Wm. C. C. Brown Co.
- Larsen, R. J., & Ketelaar, T. (1991). Personality and susceptibility to positive and negative emotional states. *Journal of personality and social psychology*, 61(1), 132.
- Lawn, R. B., & Kim, J. (2022). Unpacking the link between shyness, sociability, and loneliness: The moderating role of perceived social support. *Personality and Individual Differences*, 186(Part B), 111364.
- Lumpkin, A. (1994). *Physical education and sport: a contemporary introduction*.
- Mannell, R. C., & Iso-Ahola, S. E. (1987). Psychological nature of leisure and tourism experience. *Annals of tourism research*, 14(3), 314-331.
- Moran, O., Meng, J., & Redcay, E. (2021). The social brain and sociability: A multilevel investigation of the biology of social connection. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 16(9), 960-970.
- Torkildsen, G. (2005). *Torkildsen's sport and leisure management*. Routledge.

BÖLÜM 8

SPORDA ŞİDDET, BAĞIMLILIK VE POLİTİKA ETKİLEŞİMİ: RİSK YÖNETİMİ VE ÖNLEME STRATEJİLERİ

Yunus Emre GÜLER¹

1. GİRİŞ

Şiddet, bağımlılık ve kamu politikası, spor alanında hem zarar hem de önleme umudu doğuran şekillerde kesişmektedir. Dolayısıyla bu konu, akademik ve politik açıdan giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Son zamanlarda yapılan ampirik araştırmalar ve sentezler, kişilerarası şiddet (psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddet dahil) ve kötü muamelenin organize sporda yaygın olduğunu ve bu zararların, özellikle ergenler ve milli takım sporcuları için olumsuz ruh sağlığı sonuçlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Vertommen vd., 2022). Son beş yıl içinde yayınlanan sistematik sentezler ve yetkili açıklamalar, sporun aynı anda hem yüksek riskli bir alan (güç dengesizlikleri, cinsiyet normları ve örgütsel hoşgörüler yoluyla) hem de kanıta dayalı müdahaleler ve sistemik koruma önlemleri uygulandığında potansiyel bir önleme platformu olarak işlev gördüğünü vurgulamaktadır (Tuakli-Wosornu vd., 2024). Aynı zamanda, spor katılımı, madde kullanımı (özellikle alkol) ve saldırganlık arasındaki bağlantılar literatürde belgelenmiştir ve bu da bağımlılıkla ilgili riskli davranışların spor bağlamında genellikle kişilerarası şiddetle birlikte ortaya çıktığını göstermektedir (Gaedicke vd., 2021).

Araştırma alanına olan ilginin artmasına rağmen, önemli boşluklar devam etmektedir. Son zamanlarda yapılan incelemeler ve kapsam çalışmaları, sosyo-e-kolojik modelin tüm düzeylerinde önleme stratejilerini test eden yüksek kaliteli müdahale denemeleri ve meta-analizlerin eksikliğine dikkat çekmekte ve ülkeler ve yaş grupları arasında tutarsız ölçümler ve eksik prevalans tahminleri olduğunu vurgulamaktadır (Milroy vd., 2022). Örgütsel çalışmalar, tekrarlayan bir “politi-

¹ Dr. Öğr.Üyesi., Esenyurt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, yunusemreguler@esenyurt.edu.tr, ORCID iD:0000-0002-0270-7494

Spor bağlamındaki ampirik çalışmalar, şiddet ve istismarın sürekliliğini ve karmaşıklığını belgelemekte ve önleme sistemlerinin bileşenlerini değerlendirmektedir. Niteliksel çalışmalar, paydaşların cinsel istismara ilişkin anlayışlarının değişkenliğini göstermekte ve bağlamlara özgü politikalar ve antrenörler, yöneticiler ve sporcular için eğitim ihtiyacını vurgulamaktadır (Alexandre vd., 2022; Güler vd., 2024).

Ulusal çocuk koruma girişimlerinin değerlendirmeleri, çocukların sesini dinlemenin ve merkezi destek birimlerinin potansiyel faydalarını göstermekte, ancak aynı zamanda uygulama boşluklarını ve yönetim organları tarafından eşit olmayan şekilde benimsenmesini de ortaya koymaktadır (Everley, 2020). Yaralanma önleme denemeleri ve sistematik incelemeler, hedefe yönelik müdahalelerin (kuvvet antrenmanı, ısınma protokolleri) genç ve yetişkin sporlarında akut ve aşırı kullanım yaralanmalarını azalttığını göstermekte ve uygulama engelleri ortadan kaldırıldığında kanıta dayalı önleyici programların uygulanabilirliğini vurgulamaktadır (Gulanes vd., 2024). Halk sağlığı ve politika perspektifini uygulayan incelemeler, yukarı akış sosyal belirleyicilerin (gelir eşitsizliği, mahalle özellikleri) ve kurumsal düzenlemelerin kişilerarası şiddetin yaygınlığını ve yönetimini etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu da, spor sektörü politikalarının daha geniş önleme çabalarıyla uyumlu olması gerektiğini ima etmektedir (Armstead vd., 2019).

Politika tasarımı kanıta dayalı, çok düzeyli, hak temelli olmalı ve sporcuların güvenliğini ve sesini önceliklendirmelidir (Everley, 2020). Politikalar (a) çevresel ve programatik değişiklikler (antrenman, ısınma, kuvvet çalışması, kural değişiklikleri) yoluyla önleme, (b) açık kurallar, zorunlu raporlama, soruşturma yolları ve çocuk odaklı prosedürler yoluyla koruma ve (c) sosyal belirleyiciler girişimleriyle nüfus düzeyinde uyum sağlamayı içermelidir (Klevens vd., 2015).

Literatür, sporda şiddeti önlemek ve bağımlılığı ele almak için kanıta dayalı önleme (teknik ve davranışsal), sağlam yönetim ve hesap verebilirlik, sporcuların sesini dinleyen mağdur odaklı mekanizmalar ve yapısal belirleyicileri ele alan daha geniş sosyal politikalarla uyum gerektirdiğini göstermektedir (Armstead vd., 2019).

KAYNAKLAR

- Alexandre, J., Castro, C., Gama, M., & Antunes, P. (2022). Perceptions of sexual abuse in sport: A qualitative study in the portuguese sports community. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.838480>
- Ali, A. (2023). Assessing the role of sports participation as protecting factor against tiktok addiction among university students. *Journal of Development and Social Sciences*, 4(III). [https://doi.org/10.47205/jdss.2023\(4-iii\)05](https://doi.org/10.47205/jdss.2023(4-iii)05)
- Armstead, T., Wilkins, N., & Nation, M. (2019). Structural and social determinants of inequities in

- violence risk: A review of indicators. *Journal of Community Psychology*, 49(4), 878–906. <https://doi.org/10.1002/jcop.22232>
- Başar, F., & Demirci, N. (2018). Domestic violence against women in turkey. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, 34(3). <https://doi.org/10.12669/pjms.343.15139>
- Beaujolais, B., Mengo, C., & Karandikar, S. (2019). An exploration of student, staff, and faculty perceptions on the nature of violence and its prevention at a university in turkey. *International Social Work*, 64(4), 496–510. <https://doi.org/10.1177/0020872819835588>
- Bekker, S., & Finch, C. (2016). Too much information? A document analysis of sport safety resources from key organisations. *BMJ Open*, 6(5), e010877. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2015-010877>
- Bergenfeld, I., Cislighi, B., Yount, K., Essaid, A., Sajdi, J., Taleb, R., ... & Clark, C. (2021). Diagnosing norms surrounding sexual harassment at a jordanian university. *Frontiers in Sociology*, 6. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.667220>
- Bowen, S., Chawla, N., Collins, S., Witkiewitz, K., Hsu, S., Grow, J., ... & Marlatt, A. (2009). Mindfulness-based relapse prevention for substance use disorders: A pilot efficacy trial. *Substance Abuse*, 30(4), 295–305. <https://doi.org/10.1080/08897070903250084>
- Carey, D., Sumstine, S., Amabile, C., Helvink, H., Sorin, C., Swendeman, D., ... & Wagman, J. (2022). Student-athletes', coaches', and administrators' perspectives of sexual violence prevention on three campuses with national collegiate athletic association division i and ii athletic programs. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13–14), NP10565–NP10593. <https://doi.org/10.1177/08862605211067018>
- Casini, L. (2015). The emergence of global administrative systems: The case of sport. *Glocalism*, (1). <https://doi.org/10.12893/gjcp.2015.1.4>
- Chhabra, B., Nazlıgül, M., & Szabó, A. (2024). Exercise addiction in team sports: A systematic literature review. *Scandinavian Journal of Psychology*, 65(5), 846–857. <https://doi.org/10.1111/sjop.13026>
- Cintrón, A., Levine, J., & McCray, K. (2020). Preventing sexual violence on college campuses: An investigation of current practices of conducting background checks on student-athletes. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 30(1), 41–62. <https://doi.org/10.18060/22575>
- Covassin, T., Elbin, R., & Sarmiento, K. (2012). Educating coaches about concussion in sports: Evaluation of the cdc's "heads up: Concussion in youth sports" initiative. *Journal of School Health*, 82(5), 233–238. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2012.00692.x>
- Cowman, S., Björkdahl, A., Clarke, E., Gethin, G., & Maguire, J. (2017). A descriptive survey study of violence management and priorities among psychiatric staff in mental health services, across seventeen european countries. *BMC Health Services Research*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12913-017-1988-7>
- Dahlström, Ö., Jacobsson, J., & Timpka, T. (2014). Overcoming the organization–practice barrier in sports injury prevention: A nonhierarchical organizational model. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 25(4). <https://doi.org/10.1111/sms.12323>
- DePadilla, L., Miller, G., & Jones, S. (2020). Characteristics of schools with youth sports concussion-related educational policies and practices. *Journal of School Health*, 90(7), 520–526. <https://doi.org/10.1111/josh.12900>
- Ding, L., Luo, J., Smith, D., Mackey, M., Fu, H., Davis, M., ... & Hu, Y. (2022). Effectiveness of warm-up intervention programs to prevent sports injuries among children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 6336. <https://doi.org/10.3390/ijerph19106336>
- Ekmekçi, Y. (2019). Factors influencing competitive advantage of sports clubs in turkey. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(0), 79–91. <https://doi.org/10.26468/trakyasobed.423422>
- Erkan, F. (2025). A new era in CAS arbitration proceedings – The impact of the Court of Justice of the European Union's decision in the Seraing v. FIFA case. *International Journal of Social Sciences*, 9(40), 113–164. <https://doi.org/10.52096/issar.02.04.07>
- Evans, A., & Pfister, G. (2020). Women in sports leadership: A systematic narrative review. *Internatio-*

- nal Review for the Sociology of Sport*, 56(3), 317–342. <https://doi.org/10.1177/1012690220911842>
- Everley, S. (2020). The child protection in sport unit – Supporting national governing bodies in hearing the voices of children: An evaluation of current practice. *Child Abuse Review*, 29(2), 114–129. <https://doi.org/10.1002/car.2615>
- Feral, M. (2001). Sport et ordre public: La prévention et la lutte contre la violence dans les manifestations sportives. *Revue Française d'Administration Publique*, 97(1), 131–140. <https://doi.org/10.3406/rfap.2001.3457>
- Ferron, E., Kosny, A., & Tonima, S. (2021). Workplace violence prevention: Flagging practices and challenges in hospitals. *Workplace Health & Safety*, 70(3), 126–135. <https://doi.org/10.1177/21650799211016903>
- Fields, S., Collins, C., & Comstock, R. (2009). Violence in youth sports: Hazing, brawling and foul play. *British Journal of Sports Medicine*, 44(1), 32–37. <https://doi.org/10.1136/bjsm.2009.068320>
- Forsdike, K., & Fullagar, S. (2021). Addressing the complexity of violence against women in sport: Using the world café method to inform organizational response. *Journal of Sport Management*, 36(5), 473–487. <https://doi.org/10.1123/jsm.2020-0435>
- Forster, J., Petty, M., Schleiger, C., & Walters, H. (2005). Know workplace violence: Developing programs for managing the risk of aggression in the health care setting. *The Medical Journal of Australia*, 183(7), 357–361. <https://doi.org/10.5694/j.1326-5377.2005.tb07083.x>
- Frémont, P., Bradley, L., Tator, C., Skinner, J., & Fischer, L. (2014). Recommendations for policy development regarding sport-related concussion prevention and management in canada. *British Journal of Sports Medicine*, 49(2), 88–89. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2014-093961>
- Fuller, C., & Drawer, S. (2004). The application of risk management in sport. *Sports Medicine*, 34(6), 349–356. <https://doi.org/10.2165/00007256-200434060-00001>
- Fuller, C., Junge, A., & Dvořák, J. (2011). Risk management: FIFA's approach for protecting the health of football players. *British Journal of Sports Medicine*, 46(1), 11–17. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090634>
- Gaedicke, S., Schäfer, A., Hoffmann, B., Ohlert, J., Allroggen, M., Hartmann-Tews, I., ... & Rulofs, B. (2021). Sexual violence and the coach–athlete relationship—A scoping review from sport sociological and sport psychological perspectives. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.643707>
- Gamage, P., Finch, C., & Fortington, L. (2020). Document analysis of exertional heat illness policies and guidelines published by sports organisations in victoria, australia. *BMJ Open Sport & Exercise Medicine*, 6(1), e000591. <https://doi.org/10.1136/bmjsem-2019-000591>
- Gonzalez-Hernandez, J., & Lorenzo, O. (2019). Perseverance and addiction processes: Clues to identify exercise addicts. *Journal of Concurrent Disorders*, 1(2). <https://doi.org/10.54127/fypc9786>
- Grace, L., Knight, C., Rodgers, W., & Clark, A. (2017). Exploring the role of sport in the development of substance addiction. *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 46–57. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.10.001>
- Green, K., Nelson, T., & Hartmann, D. (2014). Binge drinking and sports participation in college: Patterns among athletes and former athletes. *International Review for the Sociology of Sport*, 49(3–4), 417–434. <https://doi.org/10.1177/1012690213509257>
- Gulanes, A., Stephen, F., Pepania, J., & Hanima, C. (2024). Preventing sports injuries: A review of evidence-based strategies and interventions. *Salud Ciencia y Tecnología*, 4, 951. <https://doi.org/10.56294/saludcyt2024951>
- Güler, D., Güler, Y., Cengiz, C., Tuncel, S., & Karayigit, R. (2024). Investigating child abuse in sports: An ecological systems perspective. *Children*, 11(12), 1487. <https://doi.org/10.3390/children11121487>
- Gurgis, J., & Kerr, G. (2021). Sport administrators' perspectives on advancing safe sport. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.630071>
- Ha, J., Kim, S., Bae, S., Bae, S., Kim, H., Sim, M., ... & Cho, S. (2007). Depression and internet addiction in adolescents. *Psychopathology*, 40(6), 424–430. <https://doi.org/10.1159/000107426>
- Harmanci, B. (2023). Orthorexia nervosa and obsessive compulsive symptoms as risk factors for

- exercise dependence. *Hong Kong Journal of Social Sciences*, (61). <https://doi.org/10.55463/hkjss.issn.1021-3619.61.8>
- Hartill, M. (2022). Sport, child maltreatment, and sexual violence. In *The Oxford handbook of sport and exercise psychology* (pp. 529–549). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197519011.013.28>Not: Bu bir **kitap bölümü** olarak düzenlenmiştir.
- Himelstein, S., Saul, S., & Garcia-Romeu, A. (2015). Does mindfulness meditation increase effectiveness of substance abuse treatment with incarcerated youth? A pilot randomized controlled trial. *Mindfulness*, 6(6), 1472–1480. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0431-6>
- Huml, M., & Nite, C. (2019). Are athletes addicted to their identity? The development and validation of the athletic identity addiction (AIA) scale. *Journal of Athlete Development and Experience*, 1(3). <https://doi.org/10.25035/jade.01.03.01>
- Innes, M., Davies, B., & Lowe, T. (2023). Counter-governance and ‘post-event prevent’: Regulating rumours, fake news and conspiracy theories in the aftermath of terror. *International Journal of Law Crime and Justice*, 72, 100370. <https://doi.org/10.1016/j.ijlcj.2019.100370>
- Iozzino, L., Ferrari, C., Large, M., Nielssen, O., & Girolamo, G. (2015). Prevalence and risk factors of violence by psychiatric acute inpatients: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*, 10(6), e0128536. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0128536>
- Joy, E., Kussman, A., & Nattiv, A. (2016). 2016 update on eating disorders in athletes: A comprehensive narrative review with a focus on clinical assessment and management. *British Journal of Sports Medicine*, 50(3), 154–162. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2015-095735>
- Juwono, I., Tolnai, N., & Szabó, A. (2021). Exercise addiction in athletes: A systematic review of the literature. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20(5), 3113–3127. <https://doi.org/10.1007/s11469-021-00568-1>
- Kabasakal, S. (2024). Exercise addiction, muscularity-oriented eating and beliefs about sports nutrition supplements in students who regularly exercise. *Physical Education of Students*, 28(6), 382–388. <https://doi.org/10.15561/20755279.2024.0607>
- Kameňecká-Usova, M., Korde, Ž., Židens, J., Luika, S., Agapova, E., Palkova, K., ... & Mārtinsone, K. (2025). Research patterns in sports law and sports governance: A Scopus bibliometric study. *Frontiers in Sports and Active Living*, 7. <https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1590858>
- Kaufman, K., Lee, D., Milroy, J., & Raj, A. (2022). Introduction - The prevention of sexual violence in sport: A real game changer. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13–14), NP10451–NP10458. <https://doi.org/10.1177/08862605221095790>
- Kaufman, K., Lee, D., Milroy, J., Yore, J., Sitney, M., Lipman, A., ... & Raj, A. (2022). The role of theory in the prevention of sexual violence in sport. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13–14), NP10459–NP10511. <https://doi.org/10.1177/08862605221095787>
- Kavasoğlu, İ., Şirin, Y., & Uğurlu, A. (2023). A space of one’s own? The tensions of being visible on instagram for turkish female athletes. *Communication & Sport*, 12(2), 347–369. <https://doi.org/10.1177/21674795231154913>
- Kerman, K., & Betrus, P. (2018). Violence against women in turkey: A social ecological framework of determinants and prevention strategies. *Trauma Violence & Abuse*, 21(3), 510–526. <https://doi.org/10.1177/1524838018781104>
- Khan, M., Awan, B., Khan, M., Mehboob, U., Haq, Z., Zohaib, M., & Polkowski, M. (2021). Perceptions and experiences of health-care personnel regarding violence against health care: A qualitative multiple case study. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-273638/v1>Not: Yayın türü belli olmadığı için, bu genellikle **preprint** veya **rapor** olarak kabul edilebilir ve dergi adı italik yazılmamıştır.
- Kim, N. (2016). Effects of sport for preventing violence and computer game addiction in youth. *International Journal of U- and E- Service Science and Technology*, 9(4), 279–284. <https://doi.org/10.14257/ijunesst.2016.9.4.27>
- Kleef, R. (2015). Reviewing disciplinary sanctions in sports. *Cambridge Journal of International and Comparative Law*, 4(1), 3–28. <https://doi.org/10.7574/cjicl.04.01.3>
- Klevens, J., Barnett, S., Florence, C., & Moore, D. (2015). Exploring policies for the reduction of child physical abuse and neglect. *Child Abuse & Neglect*, 40, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j>

chiabu.2014.07.013

- Krivoschokov, S. (2025). Decreased efficiency of pulmonary gas exchange during the period of physical activity deprivation in sports addicts. *Human Physiology*, 51(2), 120. <https://doi.org/10.7868/s3034615025020087>
- Larocque, E., & Moreau, N. (2022). When sport is taken to extremes: A sociohistorical analysis of sport addiction. *International Review for the Sociology of Sport*, 58(2), 368–391. <https://doi.org/10.1177/10126902221104956>
- Lauersen, J., Andersen, T., & Andersen, L. (2018). Strength training as superior, dose-dependent and safe prevention of acute and overuse sports injuries: A systematic review, qualitative analysis and meta-analysis. *British Journal of Sports Medicine*, 52(24), 1557–1563. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2018-099078>
- Lichtenstein, M., Griffiths, M., Hemmingsen, S., & Støving, R. (2018). Exercise addiction in adolescents and emerging adults – Validation of a youth version of the Exercise Addiction Inventory. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(1), 117–125. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.01>
- Lichtenstein, M., Jensen, E., Larsen, P., Omdahl, M., & Szabó, A. (2020). Passion for exercise has three dimensions: Psychometric evaluation of the passion scale in a danish fitness sample. *Translational Sports Medicine*, 3(6), 638–648. <https://doi.org/10.1002/tsm2.173>
- Lichtenstein, M., Melin, A., Szabó, A., & Holm, L. (2021). The prevalence of exercise addiction symptoms in a sample of national level elite athletes. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.635418>
- López, A., González, O., Valle, A., & Márquez, S. (2018). Exercise addiction in practitioners of endurance sports: A literature review. *Frontiers in Psychology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01484>
- Lucas, I., Testa, G., Fernández-Aranda, F., & Jiménez-Múrcia, S. (2024). Comorbidity of food addiction and behavioral addictions. In *Behavioral addictions* (pp. 118–126). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190671051.003.0014>
- Macfarlane, L., Owens, G., & Cruz, B. (2016). Identifying the features of an exercise addiction: A delphi study. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(3), 474–484. <https://doi.org/10.1556/2006.5.2016.060>
- Marcos, R., Parastatidou, I., Barquín, R., & Szabó, A. (2016). Exercise addiction in athletes and leisure exercisers: The moderating role of passion. *Journal of Behavioral Addictions*, 5(2), 325–331. <https://doi.org/10.1556/2006.5.2016.043>
- Miller, K., Melnick, M., Farrell, M., Sabo, D., & Barnes, G. (2006). Jocks, gender, binge drinking, and adolescent violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(1), 105–120. <https://doi.org/10.1177/0886260505281662>
- Milroy, J., Hanna, K., VandeLinde, T., Lee, D., Kaufman, K., Raj, A., ... & Kyler-Yano, J. (2022). Prevention of sexual violence in sport: A socioecological review. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13–14), NP10618–NP10641. <https://doi.org/10.1177/08862605211067003>
- Monsonís, O., Verhagen, E., Spörri, J., Gouttebarga, V., & Bolling, C. (2024). ‘Every turn can be the last one i do’ - Perceptions of injury risk in high-performance snow sports and its implication for injury prevention. *Injury Prevention*, 30(4), 341–349. <https://doi.org/10.1136/ip-2023-045084>
- Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., ... & Budgett, R. (2016). International olympic committee consensus statement: Harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1019–1029. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096121>
- Omar, A., Hamady, M., Bakry, S., Samy, P., & Abd-Elmaksoud, S. (2023). A study of relation between sports addiction, internet use, and video gaming among a sample of egyptian sports clubs’ attendants. *Middle East Current Psychiatry*, 30(1). <https://doi.org/10.1186/s43045-023-00284-7>
- Orhan, Ü., & Özkurt, E. (2020). The effects of postponing the leagues on the expired contracts of the athletes and the trainers. *Journal of Physical Education and Sports Studies*, 12(2), 47–58. <https://doi.org/10.30655/besad.2020.28>
- Özdingç, Ö., Bilir, P., & Özdingç, Y. (2017). Exploring the emotional intelligence of leaders in gover-

- nance of non-profit sports organizations: A voluntary vs. non-voluntary comparison. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4464. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.4839>
- Parent, S., & Demers, G. (2010). Sexual abuse in sport: A model to prevent and protect athletes. *Child Abuse Review*, 20(2), 120–133. <https://doi.org/10.1002/car.1135>
- Patel, S. (2021). Gaps in the protection of athletes gender rights in sport—A regulatory riddle. *The International Sports Law Journal*, 21(4), 257–275. <https://doi.org/10.1007/s40318-021-00182-2>
- Pınar, T., Açikel, C., Pınar, G., Karabulut, E., Saygun, M., Barışkın, E., ... & Cengiz, M. (2015). Workplace violence in the health sector in turkey: A national study. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(15), 2345–2365. <https://doi.org/10.1177/0886260515591976>
- Porta, C., Frerich, E., Hoffman, S., Bauer, S., Jain, V., & Bradley, C. (2023). Sexual violence in virtual reality. *Journal of Forensic Nursing*, 20(1), 66–77. <https://doi.org/10.1097/jfn.0000000000000466>
- Pound, R. (2020). The russian doping scandal: Some reflections on responsibility in sport governance. *Journal of Olympic Studies*, 1(1), 3–21. <https://doi.org/10.5406/jofolympstud.1.1.0003>
- Providenceza, C., Engebretsen, L., Tator, C., Kissick, J., McCrory, P., Sills, A., ... & Johnston, K. (2013). From consensus to action: Knowledge transfer, education and influencing policy on sports concussion. *British Journal of Sports Medicine*, 47(5), 332–338. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2012-092099>
- Reva, K. (2025). Exercise addiction and criminal liability in europe – A behavioral science perspective on identified legal responsibility and institutional accountability. In *Zbornik radova s meğunarodne znanstveno-stručne konferencije* (pp. 479–489). https://doi.org/10.51204/zbornik_umkp_25155a Not: Bu kaynak bir konferans kitabı bölümü/bildirisi olarak varsayılmıştır.
- Reva, K., & Chabra, B. (2025). Addiction to exercise – Who's responsible. Through the lens of behavioral science and legal responsibility. In *Zbornik radova s meğunarodne znanstveno-stručne konferencije* (pp. 491–500). https://doi.org/10.51204/zbornik_umkp_25156a Not: Bu kaynak bir konferans kitabı bölümü/bildirisi olarak varsayılmıştır.
- Robbins, T., & Clark, L. (2015). Behavioral addictions. *Current Opinion in Neurobiology*, 30, 66–72. <https://doi.org/10.1016/j.conb.2014.09.005>
- Rulofs, B. (2015). Assessing the sociology of sport: On gender-based violence and child maltreatment in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 50(4-5), 580–584. <https://doi.org/10.1177/1012690214552333>
- Scholes-Balog, K., Hemphill, S., Kremer, P., & Toumbourou, J. (2015). Relationships between sport participation, problem alcohol use, and violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(8), 1501–1530. <https://doi.org/10.1177/0886260514567962>
- Schüler, J., Knechtle, B., & Wegner, M. (2018). Antecedents of exercise dependence in ultra-endurance sports: Reduced basic need satisfaction and avoidance-motivated self-control. *Frontiers in Psychology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01275>
- Seddik, S., Abdelhai, R., Aboushady, A., Nawwar, A., Essawy, R., & Hegazy, A. (2023). Violence against healthcare workers during the COVID-19 pandemic: A cross-sectional survey at Cairo University Hospital. *Frontiers in Public Health*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1277056>
- Şen, S., & Bolsoy, N. (2017). Violence against women: Prevalence and risk factors in turkish sample. *BMC Women's Health*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12905-017-0454-3>
- Shabalina, E. (2018). The use of mediation procedure in dispute resolution processes of the UEFA financial control body and the Court of Arbitration for Sport. *Vestnik of Saint Petersburg University Law*, 9(1), 67–77. <https://doi.org/10.21638/11701/spbu14.2018.105>
- Sheikh, W., Sakala, C., Paul, R., & Dalal, N. (2019). Prevalence of sports betting addictive disorder among the medical students at the University of Zambia in Lusaka, Zambia. *Medical Journal of Zambia*, 46(4), 329–334. <https://doi.org/10.55320/mjz.46.4.608>
- Sliwak, R., Lee, S., & Pelc, N. (2020). Domestic violence in sport: Complexities and ethical issues for psychologists. *Journal of Sport and Social Issues*, 44(3), 199–213. <https://doi.org/10.1177/0193723520910817>
- Stanley, N., Ellis, J., Farrelly, N., Hollinghurst, S., & Downe, S. (2015). Preventing domestic abuse for children and young people: A review of school-based interventions. *Children and Youth Servi-*

- ces Review, 59, 120–131. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2015.10.018>
- Stevens, V., & Vertommen, T. (2020). Bringing network governance into the field of violence and integrity in sports. *Journal of Public Administration and Governance*, 10(2), 93. <https://doi.org/10.5296/jpag.v10i2.16778>
- Tóth, N. (2020). The development of sports disciplinary liability and its practical applicability in Hungary. *Przegląd Policyjny*, 138(2), 251–265. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.3684>
- Tuakli-Wosornu, Y., & Kirby, S. (2022). Safeguarding reimagined: Centering athletes' rights and re-positioning para sport to chart a new path. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.815038>
- Tuakli-Wosornu, Y., Burrows, K., Fasting, K., Hartill, M., Hodge, K., Kaufman, K., ... & Rhind, D. (2024). IOC consensus statement: Interpersonal violence and safeguarding in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 58(22), 1322–1344. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2024-108766>
- Turgut, F. (2023). Türkiye sports clubs and the new law. *International Journal of Eurasian Education and Culture*. <https://doi.org/10.35826/ijoecc.729>Not: Bu makalenin cilt ve sayı bilgisi eksik görünüyor.
- Vasilu, O. (2023). Current trends and perspectives in the exploration of anorexia athletica-clinical challenges and therapeutic considerations. *Frontiers in Nutrition*, 10. <https://doi.org/10.3389/fnut.2023.1214398>
- Vertommen, T., Decuyper, M., Parent, S., Pankowiak, A., & Woessner, M. (2022). Interpersonal violence in belgian sport today: Young athletes report. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(18), 11745. <https://doi.org/10.3390/ijerph191811745>
- Vertommen, T., Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J., Brackenridge, C., Rhind, D., & Eede, F. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child Abuse & Neglect*, 51, 223–236. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.10.006>
- Vriend, I., Gouttebarge, V., Finch, C., Mechelen, W., & Verhagen, E. (2017). Intervention strategies used in sport injury prevention studies: A systematic review identifying studies applying the Haddon matrix. *Sports Medicine*, 47(10), 2027–2043. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0718-y>
- Weinstein, A., & Weinstein, Y. (2014). Exercise addiction- Diagnosis, bio-psychological mechanisms and treatment issues. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4062–4069. <https://doi.org/10.2174/13816128113199990614>
- Wells, K., Jeacocke, N., Newcomer, R., Smith, H., Vlahovich, N., Burke, L., ... & Hughes, D. (2020). The Australian Institute of Sport (AIS) and National Eating Disorders Collaboration (NEDC) position statement on disordered eating in high performance sport. *British Journal of Sports Medicine*, 54(21), 1247–1258. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2019-101813>
- Willson, E., Kerr, G., Stirling, A., & Buono, S. (2021). Prevalence of maltreatment among Canadian national team athletes. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(21–22), NP19857–NP19879. <https://doi.org/10.1177/08862605211045096>
- Zorzi, A., Cardaioli, F., Cipriani, A., D'Ascenzi, F., Corrado, D., & Solmi, M. (2020). Impact of exercise addiction on attitude to preparticipation evaluation and adherence to medical prescription. *Journal of Cardiovascular Medicine*, 21(10), 772–778. <https://doi.org/10.2459/jcm.0000000000000997>